

Archiv Poslanecké sněmovny©

PNS

90. schůze

18. 10. 1968

Archiv Poslanecké sněmovny©

Archiv Poslanecké sněmovny©

Zápis

90. schůze předsednictva NS

18. 10. 1968

Archiv Poslanecké sněmovny©

Obsah zápisu
z 90. schůze předsednictva NS ze dne 18. října 1968.

Schůzi řídil př. Smrkovský

Zpráva o rezolucích došlých do KNS, vyjadřujících stanovisko pracujících ke smlouvě
mpř. NS Miková 2

Zpráva o delegaci pracujících u s. př. Smrkovského
př. NS Smrkovský 4

1) Projednání smlouvy mezi vládami ČSSR a SSSR o podmínkách dočasného pobytu sovětských
vojsk na území ČSSR

mpř. NS	<u>Dohnal</u>	6, 21
	<u>Smrkovský</u>	6, 13, 19, 24, 30, 31, 32, 33, 36, 38, 39
	<u>Malecká</u>	6
	<u>Fierlinger</u>	7
	<u>Fiala</u>	10, 31
	<u>Hrabal</u>	11, 27, 36
mpř. NS	<u>Zedník</u>	14
	<u>Pospíšil</u>	15
	<u>Miková</u>	16, 23, 33, 39
	<u>Lacina</u>	18, 32
mpř. NS	<u>Žiak</u>	18
	<u>Hofman</u>	20, 23
	<u>Macho</u>	26, 32
př. ÚKLK	<u>Gašparík</u>	28
	<u>Géryk</u>	34
	<u>Kriegel</u>	36

18.10.1968 - Pt/Krejč

(90.schůze předsednictva NS zahájena ve 13.00 hod)

Předseda NS s. S m r k o v s k ý : Soudružky a soudruzi, zahajují 90.schůzi předsednictva NS. Omluveni jsou poslanci Bielehr, Knapp, Laštovička, Lőrincz, Pašek, Pelikán a Rapč. Jsme usnášení schopni.

Na dnešní schůzi máme projednat jediný bod a to smlouvu mezi vládami ČSSR a SSSR o podmínkách dočasného pobytu sovětských vojsk na území ČSSR, která má být schválena Národním shromážděním na dnešní plenární schůzi.

Má někdo k programu připomínky ? (Nebyly)

Dříve než přistoupíme k projednání smlouvy, chtěl bych upozornit na to, že včera a dnes došlo v Národním shromáždění mnoho rezolucí ze závodů, institucí i od jednotlivců, které mají vesměs výhrady ke smlouvě. Mám k dispozici seznam, ve kterém je přes 140 rezolucí kolektivů. Nejsou v tom zahrnuty dopisy a telegramy jednotlivců. Některé rezoluce došly dokonce rozmnožené se žádostí, aby byly rozděny všem poslancům NS. Dnes dopoledne zpracovalo příslušné naše oddělení došlé rezoluce. O výsledku nám podá zprávu místopředsedkyně s.Miková.Prosím ji, aby se ujala slova.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Předsednictvo NS

172

18.10.1968 - Pt/Krejč

Mpř. M i k o v á : Soudružky a soudruzi, do této chvíle došlo 142 rezolucí. Všechny vyjadřují nesouhlas s ratifikací smlouvy, kterou vesměs označují za dodatečnou legalizaci obsazení našeho území cizími vojsky. Rezoluce uvádějí, že taková smlouva nemůže být ratifikována, protože pobyt sovětských vojsk na našem území je v rozporu s vůlí našeho lidu, který svým aktivním politickým přístupem k polednové politice KSČ vyjádřil plnou podporu vedení strany, státu, jeho úsilí o další rozvoj socialismu, o budování socialismu s lidskou tváří.

Mnohé rezoluce uvádějí, že u nás nebyla kontrarevoluce, že naše československá armáda je schopna hájit naše hranice, a pracující po 21.8.1968 dostatečně prokázali nejen slovy, ale i činy snahu po dosažení normalizace v co nejkratším čase.

Uvádějí také, že podle moskevského protokolu po normalizaci našeho života mají všechna cizí vojska opustit naše území, že jejich dočasný pobyt není tedy ani v souladu s moskevským protokolem. Mnohé rezoluce vyžadují, aby při projednávání smlouvy byl všechny lid podrobně seznámen s jejím plným textem, aby se k ní mohl vyjádřit. Teprve poté může Národní shromáždění, složené z nejvyšších reprezentantů lidu rozhodnout o ratifikaci.

Jiné rezoluce poukazují na to, že by bylo třeba, aby ve smlouvě byl přesně konkretizován pojem "dočasný pobyt" stanoveného termínu odchodu všech vojsk.

Rezoluce se také odvolávají na stanoviska, která

Předsednictvo NS

1/3

M.Š. Milová

18.10.1938 - Pt/Krejč

Archiv Poslanecké sněmovny

přijalo NS po obsazení našeho území, když je označilo za nezákonné. Vyslovují také znepokojení nad spěchem, s jakým má dojít k projednání smlouvy v NS. Ratifikaci smlouvy označují za vážný zásah do suverenity našeho státu a vážné ohrožení svrchovanosti republiky.

Řada rezolucí apeluje na poslance Národního shromáždění, aby uvážili význam projednávání smlouvy, aby zvážili, které dohody jsou pro národ nejcennější a které také nelze obětovat, aby každý hlasoval podle svého nejlepšího svědomí. Navrhují, aby případně před hlasováním v Národním shromáždění bylo uspořádáno lidové hlasování ke zjištění stanoviska našeho lidu.

V rezolucích je vyjádřena plná důvěra naším státníkům i stranickým představitelům a zdůrazňováno, že ji právě získali prováděním otevřené politiky, která byla v zájmu lidu.

Rezoluce n.p. Avia Praha 9. např. uvádí: Přednáš nesouhlasíme s tím, že jsme informováni neúplně a nepřesně. Z tisku se dovídáme, co všechno dohoda obsahuje. Rozhodně nesouhlasíme s tím, aby dohoda byla uveřejněna až po její ratifikaci. Chceme znát její obsah předem. To ovšem neznamená, že bychom neměli důvěru k naším představitelům, s. Svobodovi, Dubčekovi, Černíkovi a Smrkovskému. Tito soudruzi mají naši plnou důvěru, ale nejme přesvědčeni, že jednají svobodně bez jakéhokoliv nátlaku. Proto odpíráme souhlas každému ujednání, které bylo učiněno bez předchozí přesné informace všeho občanstva. Pokládáme za absurdní a ponižující podepsat souhlas s něčím, s čím vůbec nesouhlasíme. Podepsáno 799 pracovníků.

Archiv Poslanecké sněmovny

Archiv Poslanecké sněmovny©

Předsednictvo NS

1/4 ž

Mpř.Miková

18.10.1968 - Pt/Krejč

Do 12.20 hod. došlo Národnímu shromáždění 142 rezolucí různých kolektivů, 19 rezolucí jednotlivců a 5 anonymních dopisů. Pokládali jsme za nutné vás s tím seznámit, protože rezoluce dohánějí každou minutu. Kromě toho přímo poslanci dostávají rezoluce, telegramy, dopisy. Já sama jsem jich několik dostala.

Myslím, že je třeba přihlédnout i k tomu, S.Sarkovský může také říci o delegaci, která zde byla ráno, aby předsednictvo bylo přesněji informováno.

Předseda NS s.S m r k o v s k ý ; Soudružky a soudruzi, pokládali jsme za svou samozřejmou povinnost informovat vás o tom, co jsme právě slyšeli z úst s.Mikové.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Předsednictvo NS

2/1

Předseda NS Smrkovský

18. 10. 1968 - jt/VB

Já jsem o všech těchto věcech, i o tom, že se ke mně dnes a včera večer dostavila deputace ze závodů, představitelé továren, okamžitě informoval předsedu vlády, předsedu republiky i prvního tajemníka ÚV KSČ.

Všichni tito činitelé též dostávají rezoluce. Samozřejmě to před vámi nemůžeme a ani nechceme zamlčet. Stejně odpovědně jako pisatelé rezolucí my všichni, jak jsme zde, posuzujeme situaci, jenomže odpovědnost my máme větší, neboť nemůžeme přistupovat k těmto problémům jen z hlediska toho, jak je vyjádřeno v rezolucích, ale i z hlediska dalších věcí, z hlediska toho, jestli je vůbec nějaká jiná lepší cesta než ta, pro kterou dnes máme a budeme hlasovat.

Já jsem si vědom osudovosti tohoto našeho rozhodování, jsem si vědom, že je to v historii našich národů, našeho státu, krok velmi dalekosáhlý a závažný. To si neuvědomuji až teď, to si uvědomuji od chvíle, kdy tyto problémy vyvstaly.

Na svoji čest chci říci, že neznám jinou cestu, která by byla odpovědná pro vedení naší země, než tu, pro kterou se dnes po třetí hodině máme rozhodnout.

Vím, tedy, že budeme těžko vysvětlovat, že bude velká práce, abychom našli pochopení u našich voličů, u naší veřejnosti. Jinou cestu nevidím.

Kdo se hlásí o slovo? (Hlásí se mpř. NS Dohnal.)

Archiv Poslanecké sněmovny©

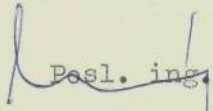
Předsednictvo NS

2/2

18. 10. 1968 - jt/vB

Mpř. NS D o h n a l : Mám jeden dotaz. Zúčastnil jsem se nyní jednání tří výborů. Jistě zde o tom bude podána zpráva. K procedurální otázce bych chtěl něco říci. Byl jsem interpellován některými poslanci výborů a nakonec posl. Fuková, která tam vystoupila oficiálně v diskusním příspěvku (I když nemohla domluvit, poněvadž byla soudružkou Litvajovou, soudruhem Jägermannem a dalšími umlčena) konstatovala, že předsednictvo nedodrželo zásady procedurální, že nedodrželo jednací řád, že se předsednictvo nesešlo, aby o této smlouvě pojednalo a aby ji přikázalo výborům. Dále nedomluvila, protože musela odejít z řečnické tribuny. Mám dotaz, jako člen předsednictva z tohoto pohledu, aby mi bylo vysvětleno, abychom měli klidné svědomí jako členové předsednictva, zda z procedurálního hlediska bylo vše uděláno anebo nebylo.

Předs. NS S m r k o v s k ý : Časové okolnosti nás donutili, že jsme to museli provést formou per rolam, čili jsme procedurální předpisy dodrželi.

 Posl. ing. M a l e c k á : (slovensky) Ještě před tím, než jsme minulý týden byli dotazováni, zda souhlasíme se svoláním pléna nebo ne v takovém případě, když bude dohoda podepsána, myslím, že jsme se měli za té situace, případně nyní v těchto dnech sejít, aby se před tím poradilo předsednictvo NS. Myslím, že toto poslanci kritizují oprávněně.

Archiv Poslanecké sněmovny©

18. 10. 1968 - jt/VB

Také budu muset vycházet z jednání tří výborů, kterého jsem se jako členka předsednictva po určitou dobu zúčastnila. Když má opravdu tato smlouva - nejsem o tom přesvědčena - být dokladem toho, co se tam v diskusi z úst některých poslanců předkládalo (padla slova o tom, že kontrarevoluce byla, že byl zásah potřebný, že to není v rozporu se zákonem atd.) - znamená to, že se opravdu dostáváme do vážné situace, každý z nás jak jsme tu, protože tyto tlaky tu budou. Budou tu snahy všechno omluvit, všechny naše postoje a cítění, které jsme čestně, bez korytářství, bez jakýchkoli osobních zájmů prosazovali. Nevím opravdu, jak se mám dnes v této situaci rozhodnout.

Posl. F i e r l i n g e r : Situace je samozřejmě velmi vážná, právě proto, že je tak vážná, musíme k ní vážně přistupovat. Ve vzrušených náladách, v myšlenkovém zmatku, který zde nastal, je velmi snadno vytvořit tu a tam atmosféru naprosté negace. Víme, že tady jsou určité vrstvy našich soudruhů i ostatních občanů, kteří jsou zásadně zaměřeni pro nějaké řešení tohoto problému. Kdybychom tento problém neřešili, tak co dále?

Bylo nám právě sděleno, že na závodě AVIA 799 pracovníků podepsalo proti. Kolik je tam zaměstnanců? (Soudruh Smrkovský: 5-6 tisíc.) Kdybyste šli mezi těch 800 lidí, vzali si je zvlášť a mluvili s nimi o tom vážně, vážně jim tento problém vysvětlili, tak by se zjistilo, že je mezi nimi pouze malá skupina lidí,

Předsednictvo NS

2/4 z Posl. Fierlinger

18. 10. 1968 - jt/VB

která toto negativní stanovisko s plným vědomím své odpovědnosti zastupuje. Stejně tak by to vypadalo na kterémkoli závodě. Vždy se tam vyskytne určitá skupina, která se bude přidržovat určitých opozičních nálad za každou cenu, pokud tam nepřijde někdo ze zodpovědných pracovníků a nemá možnost jim to klidně vysvětlit.

Bohužel, v této věci jsme byli zaskočení. Lidé, kteří nás chtějí strhnout k nepředloženému kroku - odmítnout dohodu - by byli velmi rádi, kdyby došlo k nějaké katastrofě a všeobecnému zmatku. Ale co z toho? My přece víme, jak věc vypadá mezi lidmi, jaké jsou zmatené nálady.

Předsednictvo NS

3/1

posl. Vierlänger

18.10.1968 - Kj/Br

Lid všeobecně si přeje klid a pořádek v našem státě, i když bude vykoupen určitými ústupky, které přece nemusejí být tak katastrofální proti státu, proti nám, proti naší socialistické společnosti. To není pravda. Ono je to ~~skutečně~~ zbytečně tragicky vysvětlováno. Ale kdybychom mohli skutečně s lidem mluvit! Máte zkušenost z různých aktivů, že když jsem věc pořádně vysvětlil, tak jsem cítil, že lidé - nebyli to lidé pouze ze závodů, ale vůbec ze všech našich občanských vrstev - se kloní spíš k nevyhnutelnému, ale realistickému řešení celého konfliktu, který tímto způsobem může být urovnán. Jinak by se dál prohluboval. Nevím, kam bychom dospěli. Tvrdím, že jsme byli tady znovu zaskončení organizovanou propagandou, že to není skutečné přesvědčení těchto lidí, kteří podobné protesty podepisují. Kdyby věděli skutečně, o čem jde, kdyby se jim to dalo pořádně vysvětlit, tak by rozhodně šli s námi.

Taková fráze, která sehodí do vzduchu - naše armáda je dost silná, aby zabezpečila naše hranice! V době míru, dokud se nic neděje, ano! Jakmile by se něco stalo, jakmile by došlo k válečnému konfliktu - a ten by se mohl vyskytnout ze západního Německa - co by proti těm útvarům, které tam jsou, naše armáda zmohla? Za Mnichova jsme měli bojovat. Já říkám, že jsme tenkrát nesplnili naši vlasteneckou povinnost. To se dnes mstí, to je všechno důsledek té zmatenosti. Kdyby byl nějaký konflikt v Evropě, to by byl velký konflikt^s atomovou zbraní. Víme, jak se západní Německo na to připravuje, jaké jsou tam skutečné

Archiv Poslanecké sněmovny©

Předsednictvo NS

3/2

posl. Fierlinger

18.10.1968 - Kj/Br

nálady. Co bychom zmohli s naší armádou? Byli bychom rozdrceni, byli bychom smeteni s povrchu země. To je třeba si představit. Proč bychom to měli všechno riskovat, když tady na určitých realistických základech se můžeme dohodnout? Vždyť to nesměruje protinám, proti našemu akčnímu programu, který ovšem je třeba také realisticky uskutečňovat. My jsme bohužel, aniž bychom prošli tou novou velkou školou vnitrostranické demokracie, skočili do říše plné abstraktní svobody, a víte, že to v žádném státě nikdy není možné, vždycky tady musí být síla, která to řídí. -

A závislost - suverenita. Řekněte mi, který stát ~~je~~ střední ~~Evropy~~ nebo menší velikosti v Evropě je plně suverénní! Cožpak Dánsko, Švédsko, jsou suverénní?

Předseda NS S m r k o v s k ý : Soudruhu Fierlingře, nezlob se, opravdu se nezlob, ale máme na celé jednání hodinu, je třeba k tomu přihlédnout, že za hodinu přijde ~~prezident~~ prezident a ostatní činitelé a že musíme do té doby naše jednání skončit. Přihlédněte k tomu, soudruzi. - Máš slovo.

Posl. F i e r l i n g e r : Děkuji. Já jsem skončil.

Posl. F i a l a : Soudružky a soudruzi, poněvadž jsem se zúčastnil schůze tří výborů, ústavně právního, branného a bezpečnostního a zahraničního, který zasedal do nedávné doby, chtěl bych konstatovat, že po dosti bouřlivém jednání bylo přijato usnesení

těchto výborů většinou hlasů, doporučit Národnímu shromáždění, aby souhlasilo s předloženou smlouvou, kterou jsme projednávali. Byli tam pouze 4 hlasy proti a 2 se zdrželi hlasování. Ze tří výborů to je mizivá menšina.

Domnívám se, že opravdu bude třeba, i když názory na tuto otázku mohou být různé, i ze závodů, abychom tam dovedli vysvětlovat tuto otázku, ukazovat na to, co je menší a větší zlo; je potřeba, abychom se do značné míry přece jen sjednotili na průběhu NS.

Můj osobní názor je, že kdybychom nepřijali tuto smlouvu nebo doporučení tří výborů, ~~které~~ které zasedaly, že by to znamenalo určitou nedůvěru vůči naší vládě, která sjednala tyto smlouvy. A my jsme se přece jen už několikrát vyjádřili, že máme důvěru k této naší vládě. Vyjádřili jsme to i v tom programu vlády, který nám byl předložen nedávno.

Bylo by třeba, abychom dobře uvážili, jakým způsobem budeme postupovat potom v plenárním zasedání na základě doporučení těchto tří výborů.

Posl. H r a b a l : Chtěl jsem říci několik slov k procedurální otázce, která byla na zasedání výborů také nadhozena. Především bych chtěl konstatovat, že už 9. nebo 10. října, kdy jsme se sešli, tyto tři výbory projednávaly zásadu této smlouvy, to znamená její návrh, a jestliže tato smlouva nebyla přikázána

Předsednictvo NS

3/4

posl. dr. Frabát

18.10.1968 - Kj/Br

předsednictvem NS k podrobnému projednání těmto výborům, mám za to, že se tady nic nestalo, že nebyl porušen jednací řád NS, poněvadž předseda každého výboru NS má právo, aby výbor svolal, to se také stalo, poslanci jsou svoláni/těchto výborů předsedy a je pokračování našeho jednání, kde už bylo jednáno o hotové smlouvě.

Mám za to, že je/^{to} zcela logické, že to není ani v rozporu s naším jednacím řádem.

Jinak bych chtěl dodat ještě k tomu, co tady bylo řečeno o jednání tří výborů, že se tam projevílo několik hlasů v tom směru, že je nutno, aby zdůvodnění na veřejnost, ať v televizi nebo v rozhlase nebo jinak, pronesl buď prezident republiky nebo, soudruhu předsedo, ty, snad předseda vlády, aby totiž lidé, kteří k vám mají vcelku neomezenou důvěru, pochopili, oč tady v podstatě jde. Mám za to, že bude nutné tam vyzvednout jeden z kladů, který v této smlouvě je, to je to, že důvodem pro pobyt těchto vojsk je naše ohrožení ze Západu a žádné jiné pohádky, které nám byly vykládány nebo které jsme slyšeli dříve. To je oficiální dokument a to je oficiálně řečeno v této smlouvě. Myslím, že to nakonec správně vyjádřil tam soudruh Vaculík, když říkal, že nikdo z nás nebude pro smlouvu hlasovat s radostí nebo s chutí, ale že v tom vidí momentálně jedinou nezbytnost, a jediné východisko.

Předsednictvo NS

3/52

18.10.1968 - KJ/Br

Předseda NS s. S m r k o v s k ý : Odpovím hned, že projev předsedy vlády bude zveřejněn před lidem naší země, jeho výklad v Národním shromáždění bude zachycen do televize a rozhlasu , večer vysílán a smlouva v celém svém rozsahu bude předána přes sdělovacím prostředkům i ostatním, aby byla zítřav denním tisku.

Předsednictvo NS

4/1

předs. NS Smrkovský

18.10. 1968 - Bu/Le

Malou poznámku k tomu, co uváděl s. Fierlienger - že ti, kdož nám posílají rezoluce, podlehlí určité propagandě. Soudruhu Fierlingře, mám jiné mínění o našich lidech, ať jsou to dělníci, technici nebo inteligence. Nedomnívám se, že by k tak závažnému kroku přistupovali na základě něčí agitace. S takovým výkladem souhlasit nemohu, nehledě na to, že o smlouvě se lidé dověděli teprve předevečírem večer, kdy se smlouva podepisovala v Černínském paláci a kdy slova předsedy vlády s. Černíka byla publikována. Lidé o smlouvě mohli hovořit teprve včera. Rezoluce, kterých došlo do KNS 150, nejsou rezoluce, které by byly někým naorganizovány, nýbrž vyplynuly ze skutečné vůle našich pracujících. Ještě včera za mnou byly deputace z továren, dnes ráno opět, a jsou to všechno lidé z továren, dělníci, kteří jsou velmi uvážliví. Nemohu souhlasit s verzí, že rezoluce jsou dělány na základě něčí agitace.

Druhá věc je, jaký je náš názor. Budeme se podle něj řídit a budeme za něj nést odpovědnost. Mám však jiné mínění o našich občanech, ke kterým je nutno se stavět trochu jinak.

Mpř. NS Z e d n í k : Chtěl bych vyjádřit své pocity. Není mi zrovna jedno, že musíme dnes projednávat tento závažný dokument. Celou noc jsem nespál, mám v sobě pět algen a hlava mi třeští.

Je třeba si zachovat v takových okamžicích střizlivý postoj a provést střizlivou analýzu. My, členové ČSL, jsme

18.10. 1968 - Bu/Le

ji provedli dnes na stranické skupině. Naši poslanci po vysvětlení ministra s. Vlčka, který byl účastníkem jednání v Moskvě, došli k závěru, že není jiného východiska, že je třeba, aby nastoupil ke slovu rozum. Aniž bychom zrazovali čest, chceme - skupina poslanců ČSL - pro tento akt, který bude předložen plénu NS hlasovat.

Posl. P o s p í š i l : Na stranické skupině byla diskutována otázka, zda-li je nutno k celé této smlouvě v plénu vůbec zahajovat rozpravu. Byli jsme požádáni, abychom tlumočili předsednictvu NS, aby od této rozpravy bylo upuštěno. Celá řada význačných zahraničních smluv byla v minulosti přijímána bez jakékoliv rozpravy. Proto jsme navrhovali, aby po projevech, které budou zdůvodňovat smysl smlouvy, byly učiněny dotazy a podáno vysvětlení, ale rozprava širšího rozsahu by nebyla uskutečněna.

Osobně se rovněž za to přimlouvám, protože vím, jak vypadá situace. Víme, že je to otázka rozumu, že nelze nijak věci řešit. Chceme-li normalizaci poměrů a odsun vojsk z větší části z našeho území, můžeme to docílit jen přijetím této smlouvy. Podle toho, jak jsme byli našim ministrem, který byl zúčastněn na jednání v Moskvě, informování, bylo proti původnímu znění smlouvy, které bylo projednáváno na zasedání výborů NS, docíleno podstatnějšiho zlepšení. Bude-li to celému plénu takto vysvětleno, mohla by být smlouva přijata.

Mpř. NS M i k o v á : Včera nám to již předs. vlády s. Černík vysvětlil. To, co je pro nás dobré, je , že smlouva není zaměřena proti naší vnitřní politické situaci, ale na ochranu proti vnějšímu nepříteli. Víme, že se kapitalisté, imperialisté seskupují a je třeba, aby se také země socialistického tábora seskupily.

Není všakmožno podceňovat naše lidi. Vidíte, že i my, poslanci NS, kteří máme lepší informace, neboť nám s. Černík odpověděl na většinu otázek, máme ještě celou řadu otazníků a nikdo není přesvědčen, že zvedne ruku s čistým svědomím, že dělá to nejlépeší.

Také nevěřím, že někdo na-organizoval zasílání rezolucí, to vytrysklo z lidí samých. Člověk je mezi lidmi, slyší je mluvit a jednat. Lidé se starají o osud této republiky, není jim to jedno. Cení si suverenity a samostatnosti v rozhodování. Proto aniž by chtěli jít od socialismu - jsou věrní myšlence socialismu, to se potvrzuje v rezolucích - důvěřují straně, ale není jim jedno, když jsme prohlásili (a já sama jsem přečetla některé řezoluce v tom směru), že nebudeme dělat kabinetní politiku. Ale toto je kabinetní politika. O každém jiném rozhodnutí se lidé dověděli více, i když nemělo takový dopad na všechny občany, než o tomto rozhodnutí, které se dotýká každého občana v republice.

Proto si myslím, že jsme měli nejdříve k lidu přijít, vyložit obsah smlouvy, její význam a nevyhnutelnost přijetí. Každý ví, jestliže smlouvu neschválíme, že zde vojska zůstanou, nebo jich může být ještě více. Je třeba vyložit našim lidem, že přijetím smlouvy se můžeme dostat do lepší situace.

Předsednictvo NS 4/4 z 18.10.1968
Archiv Poslanecké sněmovny ©

18.10. 1968 - Bu/Le

Mám chuť se zeptat předsedy vlády s. Černíka po jeho výkladu, zda nemáme za povinnost přihlížet k tomu, že je zde tolik písemných i telefonických rezolucí, že k nám docházejí delegace, že bychom se snad měli nejdříve rozejít mezi lidí, svolat shromáždění, vyložit význam smlouvy, a teprve potom, až budeme mít mandát lidu, sešli bychom se znovu. Jestliže to lidem dobře vysvětlíme, pochopí nás. Nepochopí-li nás nyní, nepochopí nás vůbec. Bojím se, aby nebyly nějaké stávky, demonstrace právě proto, že děláme kabinetní politiku a že o tak závažných otázkách rozhodujeme bez jakékoliv konzultace se svými voliči, kterým pece odpovídáme.

Posl. L a c i n a : Pro mne tato smlouva má dva aspekty. Jednak smlouva, jak je tady uvedena, jednak jde o tu skutečnost, že je proti ní možno mít výhrady ^{je možné mít výhrady proti jednotlivým čl.} (všechno druhu.) ^{v tom se jde o,} Skutečnost je, že se tu legalizuje vstup vojsk států Varšavské smlouvy na naše území (předseda posl.Smrkovský: ne vstup, ale pobyt!)

Doporučoval bych, pokud o tomto dokumentu bude NS jednat dnes, abychom se usnesli takto: Dovolil jsem si provést určitou formulaci návrhu.

"Národní shromáždění souhlasí s ratifikací dohody jako v této době jedině možného východiska pro začátek odchodu vojsk pěti států Varšavské dohody z území ČSSR. Tímto aktem nemění NS své stanovisko k posledním vnitrostátním událostem dříve učiněné!"

"Národní shromáždění dává souhlas k ratifikaci dohody jako v tuto dobu jedině možné činnosti, aby bylo dosaženo odchodu vojsk Varšavské smlouvy z území ČSSR. Tímto aktem nemění NS svá stanoviska k událostem dříve učiněná." Dávám na zvážení, mnou navržený text nemusí být přesný, abychom jej v tomto smyslu přijali.

Posl. Ž i a k (slovensky): Dnes dopoledne na společném zasedání výborů jsme o tom jednali. Též bych nepokládal za správné, abychom rozvíjeli diskusi. Spíše abychom předem požádali soudruha Černíka nebo zpravodaje, aby dal odpověď na nejpalčivější otázky, které byly položeny. Rád bych nevyvolal odpověď na otázku, kterou dnes položil s.David v zahraničním výboru, když se ptal, komu může vadit přítomnost sovětských vojsk na našem území. Lehko se mluví demagogicky. Do té doby jsem byl přesvěd-

18.10.1968 - ší/pb

čen, že kdyby ústavní orgány je byly zavolaly - i k tomu mohlo dojít - a ta vojska přišla, navázali bychom s nimi kontakt, byli bychom je přivítali chlebem a solí a dali navrch ještě slaninu a víno. Ale když přijdou bez pozvání, zatknou nám předsedu parlamentu, zatknou předsedu vlády a prvního tajemníka a odvezou je jako zločince, nedivte se, že teď přicházejí rezoluce, že národ cítí toto. To jsem sice nedtěl dopoledne povídat ve svém projevu. Kdyby ten náš velký partner a starší bratr mi povídal: stala se chyba, promiňte, národ by to pochopil. To je moje zásadní poznámka.

K tomu, co hovořil přítel Lacina - pokládám to za velmi správné, aby do návrhu usnesení, které bylo schváleno a doporučeno v zahraničním výboru, se dala věta, kterou on nakoncipoval. První věta je celkem totožná s tím, co má přednést s. Němec, ale dát tam to, abychom si sami na svou práci nenaplili, abychom ji nenegovali. Víme, že negace není program. Obstojme před tímto národem a nezraďme jeho čest.

O to by šlo, aby se řeklo soudruhu Černíkovi, aby věc tak vysvětlil, že to není negace, že je to děláno se zřetelem na ty a ty věci.

Nevím, jak se mu to podaří, ale obavy lidí je třeba rozptýlit, ačkoli to nebude záviset jen dč nás. Důvěra nemůže být jednoznačná z naší strany, když budou porušovány zásady, které ruší obvyklou důvěru ze strany druhého.

Předseda NS S m r k o v s k ý : Soudruzí, zařídte, aby alespoň pětkrát bylo napsáno, co navrhl posl. Lacina. Musíme

se poradit s předsedou vlády a presidentem republiky a ústředním tajemníkem strany ještě před schůzí, jestli to tam máme dát. Rychle to napište.

Pokud jde o debatu v plénu, nemohu zabránit nikomu, aby mluvil, jestliže se přihlásí. Tak to nepřichází v úvahu. Prosím, když se nepřihlásí, tak ne. Jestli ano, jsem povinen slovo dát.

Pokud jde o odklad, všechny argumenty uznávám, ale představte si, s čím asi bychom se za týden vrátili po těch schůzích, jaký by to mohlo mít konec.

Posl. H o f m a n : Faktickou poznámku k návrhu posl. Laciny. Je možno počítat, že se přihlásí s. David, který už napadl srpnové usnesení parlamentu, aby s ním nebyly dohady.

Za druhé bych chtěl seznámit předsednictvo, že s. Homola přišel s návrhem, abychom zavolali ministra vnitra Pelnáře, který by měl ve výboru podat zprávu o situaci ve státní bezpečnosti v souvislosti se situací. Já jsem byl toho názoru, že vláda zasedá, že nemá smysl ho tam volat, i když nakonec přijde a řekne nám, že věc prověří. Ale je třeba, aby situaci znalo předsednictvo. Takové nálady jsou.

Bude třeba, až budeme mít tento akt za sebou, aby vláda začala něco dělat, aby se nečekalo jako v minulém pololetí, že jde jedna událost za druhou a nic se neřešilo, abychom zase nebyli postaveni před hotové věci. Oni chtěli ... (Hlas: Proč?)... že jsou tam nějaké schůze, kde se vyslovuje otevřeně

Předsednictvo NS

5/4 ž

posl. Hofman

18.10.1968 - ší/pb

nedůvěra předsednictvu vlády, předsednictvu strany atd. Včera se dokonce vyzývalo, aby se spojili s milicemi a takhle nějak. (Hluk.) Proto jsem vyzval, aby byla udělána interpelace na ministra s konkrétními věcmi. Myslím, že lidé by to měli znát.

Posl. D o h n a l : K tomu, co říkal posl. Hofman. Pokládám za velmi nebezpečné vystupovat dnes s nějakou takovou interpelací, poněvadž schůze je veřejná - jak by to asi působilo na veřejnost, která by se mohla domnívat kdovíco.

Předsednictvo NS

371

M. P. Bonnel

18.10.1968 - Pe/Krejč

Archiv Poslanecké sněmovny©

Víme, jaká deprese bude následovat. Byly vřelíjské názory a náměty a domnívám se, že stojí za uvážení, co říkala s.místopředsedkyně, protože většina poslanců, jak jsem slyšel na zasedání výborů - a to i z jedné i z druhé strany - se domnívala, že je velmi krátký čas a že by lidé, kdyby se s nimi o těchto věcech promluvílo jinak, by je chápali, takto však je nebezpečí nastoupení pasivní resistance vůči všem orgánům, které mají důvěru.

Nechci tu hovořit o některých projevech soudruhů, David Jägermanne, Karlovské a Kleňhové-Besseerové, které přímo obviňovali vedoucí činitele strany a státu, že nepředstoupili a nic neřekli a na druhé straně dobře míněné názory, které uváděly, že lidé na to nejsou připraveny, že bychom s nimi měli tyto věci prodiskutovat a promyslet, aby je pochopili. Fakt je ten, že ani jeden, kdo tam vystoupil, neměl nějaké úmysly protisocialistické, protisovětské, naopak jsou to lidé odávní myšlenkám socialismu. Ovšem ta krise, nezloubte se - je tak hrozná a věřte, mnozí z nás z nekomunistů jsou nad tím velmi smutní, my vám chceme samozřejmě pomoci, ovšem aby zase někdo z dnešních poslanců se snažil osočovat plénum NS se snahou kompromitovat naše nejvyšší čelné funkcionáře v tom musíme vidět jisté záměry. Možná, že je zapotřebí sovětské straně tyto skutečnosti rozebrat, poněvadž by to nemuselo vést k závěrům které si všichni přejeme. Podporoval bych názor, i když nevím, zda-li je to možné, cítím to jako vnitřní potřebu - který tu řekl s.místopředsedkyně Miková, i když

Archiv Poslanecké sněmovny©

Archiv Poslanecké sněmovny©

Předsednictvo NS

6/2

Mpř. Dohnal

18.10.1968 - Pe/Krejč

na druhé straně vidím, že je to prakticky skoro vyloučeno, že zde vzájemná důvěra není, možná že se mělo pro tu věc více udělat a že krátkým odložením mohlo dojít k dalším jednáním, kde by se vyložily karty otevřeně a nám o nic nejde, než o socialismus s vztah k Sovětskému svazu. Nezlobte se, že jsem zasáhl do diskuse, ale pokládám to za svou povinnost, to v tomto orgánu takto říci.

Mpř. M i k o v á : Myslím, že kdybychom šli do obvodů, kdyby tam šel s.Pastyřík, Němec, Kozelka, zkrátka každý ať jde do svého obvodu a tam si řekne své, ať to tam hájí, nikdy bych nešla proti amlouvě, řekla bych, že je to nejlepší východisko a jde o to, aby nás lidé pochopili. Myslím, že bychom udělali mnohem víc, kdybychom ukázali našemu lidu, že neděláme nic proti jeho vůli, že nepodléháme nějakým náladám, ale že tu jde o věc, která se opravdu dotýká každého člověka a jde o to, aby to tak naši lidé pochopili, aby to byl začátek lepších vztahů mezi námi a to může jen prospět.

Posl. H o f m a n : Nevím, ale do poslední chvíle jsem se s tím nesmířil, řekl jsem si, že pro to nemohu zvednout ruku, ale nakonec jsem přišel k tomu, že je to skutečně tak, že nemám jiného východiska a když budu přesvědčován na svém volebním obvodu, že jsou tady, pak s tím nikdo nemůže souhlasit, jak přišli a jsou zde.

Dříve to bylo zdůvodňováno vnitřní situací, kontrarevolucí

Archiv Poslanecké sněmovny©

Archiv Poslanecké sněmovny©

Předseda NSČR

18.10.1968 - Pe/Krajč

a nyní budeme říkat mezinárodní situaci. Já to neumím zdůvodnit, řeknu to otevřeně, ale protože vím, že smlouva musí být schválena, že tím se skutečně poskytne větší prostor, protože nyní není nikdy taková situace, že by se nedalo nic dělat. Především však jsem si vědom toho, že vláda musí začít fungovat, mít odvahu síly. Síly, které tenkrát souhlasily, aby byla demokraticko-revoluční vláda pomalu bychom přivedli k tomu, že by zase vystoupili. Ty zde jsou, co si budeme povídat a nalhávat. Myslím, že nějaké odklady nic neřeší, to se jen odsouvá a situaci to může jen zkomplikovat. Zítřka je volná sobota, potom je neděle a vláda by se měla takto o věci zajímat..

Předseda NSČR **S m r k o v s k ý** : Soudružky a soudruzi, dovolte ještě slovo, a především k vyhlášení odkladu. Chápu, že by to mělo být naší morální povinností, že jsme se k tomu také zavázali tím, když jsme řekli, že se nebude dělat kabinetní politika, že o všech závažných věcech budeme mluvit s lidem, informovat je, poradit se s ním a pak budeme činit rozhodnutí. To je také jeden z principů komunistické strany, jeden z principů polednové politiky. To je jedna skutečnost.

Druhá skutečnost je ta, jestli s tou záležitostí která tak rozvlnila veřejné mínění, kdybychom totiž rozhodnutí

Archiv Poslanecké sněmovny©

Archiv Poslanecké sněmovny©
 Předsednictvo NS 674 Z. Předseda NS a. Markovský
 18.10.1968 - Pe/Krejč

odložili a šli s větší dobrou, nanevůli velmi zlou situaci. Znamenalo by to totiž, že musíme počítat, že automaticky se dojde do pohybu obrovské síly a je tu otázka výsledku. Všechno je to kolem 28.října, kdy každý bude vzpomínat 50.výročí zrodu republiky a všechny tyto záležitosti projdou duší celého národa, čímž by mohla být vytvořena situace, kdy bychom nezískali pro to pochopení v národě. Co se pak stane? Já se bojím odpovědi, kterou bych na to musel dát, kdybych měl myšlenku dovést až do konce. Z těchto důvodů, z důvodů zájmů státu musíme podle mého názoru dnešní akt skončit s tím, že ho budeme tak vysvětlovat a obhajovat a všechno co s tím souvisí.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Předsednictvo NS 7/1 Předseda NS Smrkovský
18.10.1968/Pt/Bl

Odpověď by ale mohla přivést republiku do úžasného rizika. Proto bych vás chtěl poprosit, abychom to nedělali, abychom návrh tak, jak nám ho vláda předkládá, odhlasovali. To je mé osobní stanovisko.

Posl.ing. M a c h o (slovensky): Chci se k tomu připojit. Vnitřně jsem přesvědčen o tom, že bychom nebyli o nic moudřejší, kdybychom to odložili. Naši lidé vnitřně o této věci nejsou přesvědčeni. My ale víme, že to musíme udělat, že je to cesta rozumu, že tady není jiné východisko. Strašné na této smlouvě je, že není ohraničena ^{časem} ~~časem~~, což je obvyklé u všech smluv. Naši lidé to kvalifikují tak, že se jedná o ^{kapitulaci} ~~kapitulaci~~. Není ale opravdu jiné východisko, než se postavit za vládu, která to podepsala.

Bohužel se formují síly, kterým asi málo záleží na ideách komunistické strany, marxismu-leninismu, ale kterým, jsem o tom čím dále tím víc přesvědčen, ~~záleží~~ záleží na osobní moci, na funkcích apod. Proto jsem odhodlán udělat všechno, abychom i v tom úzkém prostoru, který nám pro naši práci zůstává, udělali pro socialismus s lidskou tvářící aspoň to minimum, které ještě udělat můžeme, protože přece jen jakýs takýs prostor nám tato smlouva dává. Sám jsem si kladl otázku, zda se mé rozhodnutí přijmout nepřičítá s poslaneckým slibem, který jsme všichni dávali. Jsem však přesvědčen, že lidem to musíme vysvětlit, musíme jim říci o co šlo a o co jde v současné ~~situaci~~ situaci.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Jistě si nebudeme namlouvat, že to je něco optimálního pro naši společnost. Nechceme přispívat hlasům, které říkají, že u nás šlo o kontrarevoluci, i když přiznáváme, že ne všechny projevy byly vždy se vším v souladu, ale to nikdy nebylo a nebude. Vždy nějaké výjimky byly. Ovšem jakýkoliv návrat k těmto silám by znamenal úplné potlačení a znemožnění plnit akční program naší strany, znamenal by opravdu vrátit se ještě v mnohem horší podobě k předlednové politice. (Posl. Fierlinger: Pomáhat fakticky reakci.) Ano. Proto nezůstává nic jiného než aspoň to minimum, které zůstalo zachraňovat.

Macho

Posl.dr. Hrabal: Chtěl bych říci něco k návrhu, který přednesl s. Lacina. Domnívám se, že ratifikace s výhradou, jak je to formulováno, není vlastně ratifikace žádná. Proto mně napadlo, zda by to nešlo udělat poněkud jinak, i když jsem si vědom, že tím asi nezměníme podstatu, ale že by to bylo snesitelnější pro citění nás všech. Že bychom totiž ~~neformulova-~~ neformulovali usnesení tak stroze, ale že bychom v závěru řekli asi toto:

Národní shromáždění na svém řádném zasedání dne 18. října t.r. za účasti presidenta republiky vyslechlo návrh předsedy vlády, aby podle čl. 42 naší ústavy byl dán souhlas ke smlouvě, uzavřené dne 16.10.1968 mezi vládami ČSSR a SSSR a konstatuje, že tato smlouva nelegalizuje vstup spojeneckých vojsk pěti armád na území našeho státu, trvá na svých dřívějších stanoviscích, vyjádřených v rezolucích Národního shromáždění z dřívější doby a máje na zřeteli komplikovanou vnitřní a zahraniční situaci

18.10.1968/Pt/B1

a usnáší se takto: tam bychom řekli to, co je navrhováno, že totiž Národní shromáždění souhlasí s touto smlouvou. Jsem si vědom toho, že to je kompromis, ale nebylo by to řečeno v usnesení, ale v preambuli k tomuto usnesení.

Ing. G a š p a r í k (slovensky): Při jednání o tomto bodě jsem byl přítomen ve vládě. Chci ale prohlásit, že čím dál tím více si vážím tohoto orgánu, protože zatím co ve vládě tato otázka byla přijata bez jakýchkoliv diskusí, vy velmi zodpovědně přemýšlíte o věcech. Jste orgán volený národem. Máte tedy úžasnou zodpovědnost, musíte znát přání národa. Myslím, že by nebylo správné podceňovat to, co se děje v národě, zda to je nebo není přání národa. Ovšem myslím, že svědomí poslanců, aspoň těch, kteří o tom vědí, by se nemělo pohnout od rozumového kroku a nutnosti, kterou je třeba dnes v republice provést, tzn. provést ratifikaci. Myslím, že všem nám je naprosto jasné, že jakákoliv forma suverenity je možná je po této ratifikaci, protože je podmínkou odchodu vojsk. Neratifikováním by se situace stala velmi složitou. Proto si myslím, že nejde o nějakou klausuli, kterou by Národní shromáždění vydalo. Myslím, že tento orgán se nebude nikdy muset bát soudu národa, že dělal něco alibistického. Jde o složité chvíle v životě národa. Není možné také podcenit druhý faktor. ~~xxxxx~~ Plně souhlasím se s. Smrkovským a s. Mikovou a dalšími, že není možné bez další přípravy předstoupit před národ s tím, co dnes parlament vykoná.

Předsednictvo NS

7/4 Z

Ing. Gašparík

18.10.1968/Pt/B1

Není zvykem a není možné doporučit politickým stranám, usnesení, aby tyto věci vysvětlovalo. Není zvykem ukládat poslancům, aby šli dolů vysvětlovat lidem, nevyhnutelnost tohoto kroku pro republiku. Opakuji pro republiku. Jde o to, aby se nedostal tento orgán do složité situace, které mohou i jeho členové využít a mohou dokonce zneužít některé body pro dokazování určitého alibismu. To nelze dopustit za žádnou cenu.

18. 10. 1968 - jt/^{VB}_V

Prostě věci vysvětlovat jako nevyhnutelnost, jako strašně důležité pro republiku. Plně souhlasím se soudruhem Hofmanem, že je třeba, aby vláda pokračovala v dalších krocích. Zarazilo mě, že se po posledním jednání nehledala cesta, velmi nutná a potřebná, protože tep národa je takový, je škoda si to vysvětlovat jinak. Je to tak. Těžko se to bude vysvětlovat, ale musíme to vysvětlit.

Soudruhu Lacino, myslím, že není třeba dávat nějaké výhrady. Člověk si své svědomí nenaruší, když koná pro svou republiku, to, co je za dané situace nevyhnutelné. Tento dnešní nevyhnutelný a nutný krok směřuje právě k zachování určité suverenity.

Předs. NS S m r k o v s k ý : Výbory NS projednávaly tuto problematiku před odjezdem naší vládní delegace do Moskvy. Během jednání předseda vlády jako vedoucí delegace byl povolan zpět k dalšímu jednání domů. Vrátil se zpět do Moskvy. S naší reprezentací i se sovětskými činiteli několikrát denně se telefonicky hovořilo k projednávání té věci. Seděli jsme všichni u toho, jak se říká. Každá věta, každá kapitola byla opravdu důkladně zkoumána. Jednání se dostávalo i do kritické situace, kdy se stanoviska nemohla sblížit. To, s čím přišli nakonec naši představitelé a co pak předseda vlády podepsal po odsouhlasení s příslušnými jinými orgány vládou a předsednictvem ÚV KSČ,

Archiv Poslanecké sněmovny©

Předsednictvo NS

8/2

Předs. NS Smrkovský

18. 10. 1968 - jt/VB

bylo maximum, co se dalo udělat.

Říkám vám - to, co každý z vás má na duši, to jsme měli všichni. Jestliže jsme nakonec řekli, že podepíšeme, tak proto, že jiná cesta, která dává naději a možnost řešení, není.

Ani NS na tom dnes nemůže nic změnit, ledaže by smlouvu odmítlo. Důsledky by byly nepředstavitelné. Proto prosím, abychom se usnesli, že doporučíme Národnímu shromáždění smlouvu svhálit.

Klausulí, kterou navrhuje soudruh Lacina, resp. pozměněnou soudruhem Hrabalem, na vědi nic nezměníme a přitom můžeme zase vyvolat ještě další komplikace.

Nikdo neodvolal usnesení NS ani jeho rezoluci z 28. srpna a nedomnívám se, že by^{ji}~~xix~~ někdo odvolal. Nemusíme se k ní vracet, neboť řečena byla a je vytištěna. Byla publikována. Tím, že se k tomu, znovu budeme vracet, asi na vědi nic nezměníme.

Prosím vás, abychom se ujednotli na tom, že NS odhlasuje tuto dohodu, kterou vláda předkládá.

Posl. F i a l a : Myslím, že smlouva se nedotýká vstupu vojsk na naše území.

Předs. NS S m r k o v s k ý : Dalí jsme si pozor na každé slovo, aby se to nemohlo vztahovat k začátku všech věcí. Smlouva vychází striktně ze stavu, jaký nyní je. Nevrací se k začátku. Nikdo nemůže ze žádného slova vyvozovat 21. srpne.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Předsednictvo NS

8/3

18. 10. 1968 - jt/VB

Posl. dr. L a c i n a: Měl bych krátkou poznámku. Ne-
dělal jsem tento návrh jen pro klid svého svědomí, nebo pro
klid našich občanů. Nejsem přesvědčen o tom, že této smlouvy
neбудe použito ve smyslu, kterého já se obávám, z hlediska
mezinárodního i historického. Z toho pramenila moje připomínka.

Předs. NS S m r k o v s k ý : To všichni chápeme.

Posl. inž. M a c h o (slovensky) : Nechtěl jsem už
hovořit, protože jsi to řekl v závěru. Bojím se, že když tam
dáme tuto klausuli a ratifikujeme to, znamená to, že na jedné
straně je tu oficiální "bumážka", že vojska tu mohou být a na
druhé straně černé na bílém, že se situace podle jejich výkla-
du nenormalizuje. Prosím vás, nedávejme takovéto záminky.

Budeme muset vysvětlit našim voličům, že my jsme žádné
naše předcházející usnesení nerevokovali. To jim musíme vysvětlit.
Když tam dáme toto, využijí to proti nám. Nebylo by rozumné
tam tento závěr dávat.

Předs. NS S m r k o v s k ý : Okamžitě na to budou rea-
govat ti mnozí, jak jste o nich nyní hovořili, kteří se
domnívají, že nadcházejí dny, kdy mohou vystoupit a odsoudit
celou politiku, na kterou se lid naší země vydal v letošním
roce. Celý problém by se otevřel znovu v okamžiku, který je
k tomu nevhodný.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Archiv Poslanecké sněmovny©

Předsednictvo NS

8/4 ž Předs. NS Smrkovský

18. 10. 1968 - jt/VB

To mne vede nyní k prosbě - když jsme si to takto trochu rozebrali - abychom k tomu žádné takové dovětky nedávali, neboť by to právě byla záminka pro vystoupení těch, kdož schvalují příchod vojsk do naší země 21. srpna. Bude příležitost jindy, aby se o těchto věcech hovořilo. Myslím, že dnešní den by pro to vhodný nebyl.

Mpř. NS M i k o v á : Chtěla bych se ještě zeptat - plénum nebude tedy ani seznámeno s tím, že přišli rezoluce a že jsme se tím v předsednictvu zabývali? Bude to vypadat tak, že je úplně ignorujeme.

Předs. NS S m r k o v s k ý : To jsem ještě nedopověděl.

Předsednictvo NS 9/1 18.10.1968 - KJ/Br

Posl. G é r y k : Tím, co řeknu, jistě nezměním nic, poněvadž člověk dovede pochopit danou realitu a dovede si udělat určitou představu, k čemu by to vedlo, kdybychom smlouvu neratifikovali.

Ovšem mám, soudruhu předsedo, názor, že žádný politik nemůže dělat dobrou politiku jenom na základě emocionálních jevů nebo na druhé straně jenom na základě hrozně chladného rozumného uvažování bez ohledu na to, co si myslí široká veřejnost, co si myslí národ. Mně se zdá, že my budeme muset jako Národní shromáždění, i když naše úloha je v mimořádných obdobích rovněž ~~zachopit~~ pochopitelně svého druhu zvláštní, mimořádná, ~~na~~ naše vládní orgány na některé otázky upozornit.

Druhá strana nás přesvědčuje o tom, že chce normalizovat vztahy ve prospěch obou našich zemí, ve prospěch celého socialistického tábora. My chceme dělat takovou politiku, která by vedla k normalizaci v rámci socialistického tábora. Ovšem já se nemohu zbavit dojmu, že málo důrazně upozorňujeme právě na některé okolnosti, které způsobují nebo mohou způsobit, že druhá strana nechápe mnohé jevy, které u nás probíhají a řeší se takovým násilným způsobem, kterým by se řešit nemusely; tento násilný způsob ve svých důsledcích nevede k normalizaci přátelství, k obnově dobrých vztahů a podobně, ba naopak, tyto negativní tendence, které tady zákonitě existují, jenom prohlubuje. Stojí před námi 28. říjen, víme přece, co to znamená pro naše národy. Ale přesto ratifikovat máme tutu smlouvu před 28. říjnem.

Archiv Poslanecké sněmovny©

18.10.1968 - Kj/Br

Víme, - a volá po tom, jak široká stranická, tak nestranická veřejnost - že je potřeba udělat důkladnou analýzu ne od ledna, ale od ~~IX~~ XIII. sjezdu, protože kořeny spočívají před lednovým obdobím, důkladnou analýzu, kde by se řeklo: to bylo dobré, to bylo špatné, sjednoťme se na pozitivních prvcích, odsuďme jednotně negativní prvky. (Předseda NS: Na tom se pracuje.)

Kdybychom tuto analýzu provedli a u nás, tak mnohé věci musí vypadat jinak, a to je to, co říkala s. Miková, že můžeme přijít mezi lidi, můžeme je slyšet, můžeme jim říci: toto je náš oficiální názor, co říkáte na tyto skutečnosti? Mnohé věci by se daleko lépe pochopily.

Nechci zdržovat, ale mne to tlačí, protože žijeme přímo mezi lidmi, a přitom zdůrazňuji, že nemohu podléhat jen emocionálním tendencím, ale říkáme: nejpodstatnější otázkou v polednovém procesu je demokratizační proces, ale my sami jsme tento demokratizační proces porušovali jak po lednu, tak po srpnu. Znovu zase 28. října máme přijmout zákon o federaci. Co může být pro oba dva národy vážnějším aktem, než vytvoření dvou samostatných atd., atd. Přitom to děláme porušením těchto demokratických principů. Říkáme; máme tady záruku, že půjdeme v polednovém vývoji, v rámci moskevských dohod, ale lidé nám na schůzích otevřeně říkají: řekněte nám v čem, když porušujete ve všech směrech. Říkám sice, půjdeme v polednovém

Předsednictvo NS

9/3

posl. Céryl:

18.10.1968 - Kj/Br

vývoji, ale tento polednový vývoj prakticky porušujeme na každém kroku.

Tady vzniká určitý rozpor mezi slovy a činy. Vím, že je to těžké a je třeba dnes zbytečné o tom hovořit, ale vládní orgány by si měly tuto skutečnost uvědomit, aby se naše slova nerozcházel s činy, a dělat všechno pro to, aby si to uvědomila i druhá strana, chceme-li opravdu nastolit rovnoprávné vztahy nastávajícího přátelství, otázku důvěry; oni některými otázkami podkopávají naši práci, kterou k tomu vedeme.

Včera jsem tady nebyl, ale je známo, proč se to musí ratifikovat teď hned, před 28. říjnem?

Předseda NS S m r k o v s k ý : Protože od toho závisí odchod půl milionů nebo 600 tisíc vojáků. Do dvou měsíců je ve smlouvě. Osobně nám bylo řečeno, že to bude za dobu podstatně kratší.

Posl.dr. H r a b a l : Kdy to budou Sověti ratifikovat?

Předseda NS S m r k o v s k ý : Dnes.

Já bych chtěl poprosit, aby

Posl. dr. K r i e g e l : ~~že~~ usnesení předsednictva doporučit smlouvu Národnímu shromáždění k přijetí, nevážalo jednotlivé členy předsednictva v ~~př~~ jejich hlasovacím právu předem. Já jsem v zahraničním výboru hlasoval proti. Stojím před plénem Národního shromáždění. Cítím svou odpovědnost neméně jako každý

Předsednictvo NS 9/4 z posel. dr. Kriegel

18.10.1968 - Kj/Br

jiný poslanec, a proto bych prosil, aby mně tato vůle byla ponechána. Chápu stanovisko soudruha předsedy i jiných vysokých funkcionářů v naší zemi, že hledají východisko. Nepochybují ani na chvíli o jejich poctivosti.

Časová neomezenost této smlouvy, a ~~xx~~ kromě toho předsedovi NS je známo moje stanovisko v Moskvě, celá řada dalších faktů mluvících dnes o tom, že jde o prohloubení přátelství * a kvůli tomu potřebujeme vojska na našem území, ponechávají ve mně zatím velmi vážné pochybnosti o jednoznačném postoji kladném k této smlouvě při hlasování.

Nesouhlasím s názorem zde vysloveným, že suverenity je něco gumového, že jsou země, ~~xxix~~ které jsou malé a jejich suverenity ~~není~~ svatá.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Předsednictvo NS

10/1

posl. dr. Kriegel

18.10. 1968 - Bu/Le

Je pravda, že není stoprocentní, úplné nezávislosti jedné země na druhé na této zeměkouli. Jestliže připustíme "gumový" pojem suverenity, že kdokoliv může naši suverenitu porušit, pak, soudruzi, řekněme to otevřeně, to nechceme. Nelze mluvit dvěma jazyky. Naše suverenita je jedna věc a dohoda o přítomnosti jiných vojsk, jiných sil na našem území, by byla něčím druhým.

Takové dohody jsou mimo naši republiku, ale jsou to dohody podepsané po dobré vůli. To co máme schválit dnes, není produktem vůle - meříkám Národního shromáždění, které svoj stanovisko vyjádřilo - ale není v souladu s cítěním drtivé většiny našich národů.

Kromě toho ještě na zasedání zahraničního výboru padlo slovo, že zahraniční reakce podporuje stanovisko nesouhlasu s tím, co se stalo. Pochybuji o tom, zda je reprezentantem reakce Francouzská komunistická strana, Italská komunistická strana a desítky jiných komunistických stran.

Prosím, soudruzi, abyste se nezlobili, kdyby mé svědomí mi nedovolilo v plénu NS pro tento text smlouvy zvednout ruku.

Předseda NS S m r k o v s k ý : Myslím, že je čas dospět k závěru. Naším usnesením, že doporučujeme plénu NS, aby smlouva byla schválena, aby prezident republiky ji mohl podepsat jako smlouvu ratifikovanou, nezavazujeme jednotlivé poslance,

Předsednictvo NS 10 / 2 ž. předs. s. Smrkovský

18.10. 1968 - Bu/Le

že musí hlasovat. Jenom apelujeme na poslance, aby vycházeli jen a jen z pozice závažnosti celé věci a proto aby hlasovali.

Pro vaši informaci nechci tajit, že včera na schůzi stranické skupiny komunistických poslanců jsme udělali hlasovací zkoušku, která je ovšem pro naše poslance závazná, neboť řekli, kdo bude hlasovat pro, kdo proti a kdo se zdrží hlasování. Dopadlo to tak, že z přítomných poslanců 132 hlasovalo, že schválí smlouvu, 2 poslanci hlasovali proti a dva se zdrželi hlasování. Vzali jsme to na vědomí. Tolik k otázce závažnosti.

Nyní bych vás chtěl poprosit, abyste dali svůj souhlas tomu, že doporučím jménem předsednictva NS po projevu předsedy vlády a zpravodaje a po debatě, jestliže se někdo do rozpravy přihlásí, aby bylo o předloženém návrhu hlasováno. Během jednání se zmíním ^{ma} dvě třema větami o tom, že došlo tolik a tolik rezolucí, které byly předsednictvem NS vzaty v úvahu a posouzeny, aniž bych rozváděl jejich obsah. Prosím o souhlas s tímto postupem. (Souhlas.) Má někdo jiný názor? (Posl. dr. Kriegel se odvolal na své předcházející vystoupení.)

Mpř. NS M i k o v á : Mám chuť vznést dotaz na s. Černíka, o kterém jsem hovořila.

Předs. NS S m r k o v s k ý : Ponechám to s. Mikové, aby se poradila s předs. vlády, příp. s prezidentem republiky. Já se bojím odkladu.

Předsednictvo NS 11/1 1/2 a předs. Smrkovský
18.10.1968 - ší/pb

Po přednesení zprávy, o níž záznam nebyl pojat podle pokynu do protokolu, ukončil předseda NS Smrkovský schůzi předsednictva s tím, že ihned následuje schůze pléna NS.

(konec schůze v 11.45 hod.)

Oběřovatel:

M. Měcho

Předseda:

Smrkovský

Archiv Poslanecké sněmovny©

Listina přítomných

schůze **90** Předsednictva NS **18. 10. 1968 ve 13⁰⁰** konané dne

Čís.	Jméno	Čís.	Jméno
1	Smrkovský Josef <i>Smrkovský</i>	19	Laštovička Bohuslav <i>omluven</i>
2	Valo Jozef	20	Lieskovská Valérie
3	Miková Marie <i>Miková</i>	21	Lörincz Július <i>omluven</i>
4	Dohnal Lubomír <i>Dohnal</i>	22	Macho Vendelín <i>Macho</i>
5	Zedník Josef <i>Zedník</i>	23	Malecká Olga <i>Malecká</i>
6	Žiak Andrej <i>Žiak</i>	24	Pašek Václav <i>omluven</i>
7	Bichler Antonín <i>omluven</i>	25	Pelikán Jiří <i>omluven</i>
8	Bílková Jarmila <i>Bílková</i>	26	Petrusová Antónia <i>Petrus</i>
9	Čáp Josef <i>Čap Josef</i>	27	Poledňák Alois
10	Fiala Antonín	28	Pospíšil Antonín <i>Pospíšil</i>
11	Fierlinger Zdeněk <i>Fier</i>	29	HANUSER Štefaník František <i>Štefan D.</i>
12	Gabriška Jozef <i>Gabriška</i>	30	RAPOS Tymes František <i>omluven</i>
13	Géryk Rudolf <i>Géryk</i>		
14	Hofman Leopold <i>Hofman</i>		
15	Knepp Viktor <i>omluven</i>		
16	Kriegel František <i>Kriegel</i>		
17	Kučera Václav <i>Kučera</i>		
18	Lacina Jiří <i>Lacina</i>		

90. Schůze P. W. S. 18. 10. 1968

Upravení: 901

Archiv Poslanecké sněmovny©

Usnesení č. 901

90. schůze předsednictva Národního shromáždění dne 18. 10. 1968

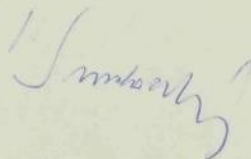
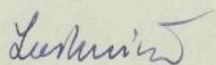
K bodu: Smlouva mezi vládou ČSSR a vládou SSSR o podmínkách
dočasného pobytu sovětských vojsk na území ČSSR

Usneseno:

Předsednictvo Národního shromáždění

1. s o u h l a s í, aby 27. schůzi Národního shromáždění byla předložena ke schválení Smlouva mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Svazu sovětských socialistických republik o podmínkách dočasného pobytu sovětských vojsk na území Československé socialistické republiky;
2. b e r e na vědomí obsah rezolucí závodů, institucí a jednotlivců, které byly zaslány předsednictvu Národního shromáždění ke schválení Smlouvy, uvedené v bodě 1.

Provede: J. Smrkovský

Archiv Poslanecké sněmovny©

90

Archiv Poslanecké sněmovny©

Koordinální oddělení
Informační středisko

Pouze pro osobní potřebu

I n f o r m a c e

pro předsednictvo Národního shromáždění

- I. Politická situace
- II. Ekonomicko-společenské otázky
- III. Mezinárodní otázky
- IV. Dokumenty
- V. Rezoluce

15. října 1968

I. Politická situace

Postoj k politice strany a vlády, k vedoucím orgánům a politickým činitelům.

V dnešním přehledu zaměřujeme v tomto bodě pozornost na postoj mládeže, jak vyplývá ze soustředěných hlášení organizací dětského a mládežnického hnutí.

Mládež ve své většině stojí za současným vedením státu a strany, podporuje akční program KSČ v jeho původní podobě, staví se za plnění deklarace lidských práv, odsuzuje moskevskou dohodu a považuje ji za okupační diktát, požaduje odchod cizích vojsk. Podstatně se zhoršil její vztah k SSSR a ostatním zemím, jejichž vojska jsou na našem území.

S růstem nepřátelského stanoviska k pěti státům Varšavské smlouvy rostou sympatie k Západu, k Jugoslávii a Rumunsku. Jsou přerušovány družby s mládežnickými organizacemi v NDR a SSSR, naopak jsou případy navazování družby s okresy na Slovensku.

Objevují se extrémní názory, že než pokoření, bylo by lepší se bránit zbraněmi, skrytá okupace že je horší než otevřený boj, tím, že jsme podepsali moskevské protokoly, musíme říkat světu, že se u nás nic neděje a to není pravda.

Z informací o postoji mládeže lze usuzovat na možnost dvojího nebezpečí : buď neuvážený radikalismus, nebo naopak skepse, lhostejnost a pasivita ve společenských organizacích. Pokud jde o vysokoškoláky, je situace zatím obdobná jako u ostatní mládeže s tím rozdílem, že obavy ze ztráty životních a pracovních perspektiv i obavy o bezpečnost se projevují silněji.

Ohlas práce Národního shromáždění

Současně s projednáváním v obou Národních radách projednával se připravovaný ústavní zákon o čs. federalizaci a spolu s ním návrh ústavního zákona o národnostech v ústavně právním výboru NS. V otázce uskutečnění voleb do federálního NS a do národních rad se výbor rozhodl obrátit na ÚV NF o zásadní stanovisko k možnosti uskutečnění tohoto náročného úkolu v navrhovaném termínu a odročit jednání, až poslanci projednají zásadu zákona ve svých volebních obvodech.

Předsedové obou národních rad předali předsedovi NS iniciativní zákonodárné návrhy ústavního zákona o čs. federaci. Společná schůze výborů NS byla komentována jako závažné jednání o uzákonění federace a zdůrazněn odpovědný přístup poslanců k těžkému úkolu a při nedostatku času.

Národní fronta, politické strany, masové a společenské organizace

Ústřední orgány NF pokračují v pracích na návrhu organizačního statutu a na úpravách, které vyplývají z nového státoprávního uspořádání státu. S předsedou NF projednali otázky spolupráce vedoucí funkcionáři Čs. výboru obránců míru. Využití aktivizace politického života v širokých vrstvách obyvatelstva pro rozvinutí činnosti NF je námětem rozhovoru s předsedou KV Slovenské národní fronty v Košicích. Na konkrétních případech uvedl, že aktivizace činností NF dokazuje, jakou sílu tato vrcholná celostátní organizace představuje.

Ústřední výbor NF zahájil 11. t.m. jednání o návrzích obou ústavních zákonů. Současně bude též jednat o přípravě voleb. Bylo rozhodnuto, že na zasedání nebudou přijímána

konečná stanoviska, která ÚV NF zaujme až po celonárodní diskusi.

Členové předsednictva ÚV Čs. strany socialistické se zabývali spolu s okresními funkcionáři přípravami okresních konferencí. Byly řešeny organizační otázky, které vyplývají z rozšíření členské základny o více než 100 % a ze vzniku závodních organizací.

Delegace ÚV Čs. strany lidové informovala presidenta republiky o své dosavadní činnosti a o úkolech, které si vytýčila v rámci činnosti NF. President republiky vyslovil přesvědčení, že ČSL bude i nadále konstruktivně přispívat k úsilí Národní fronty při dalším uskutečňování programu socialistické výstavby.

Naprostá roztržitost názorů mládežnických a dětských organizací na příští integrační proces trvá. Tvorba okresních federací těchto organizací pokračuje velmi zvolna a prochází i tam, kde se uskutečnila, dalšími změnami. Ani konstituovaný Vysokoškolský svaz studentstva není vysokoškoláky všude respektován jako jejich příslušná organizace a jsou výhrady k některým bodům jeho programu /jen spolupracovat s NF, nevstupovat do Federací mládežnických a dětských organizací/. Byla založena Unie středoškoláků a učňů.

Armáda, VB, lidové milice

Při příležitosti oslavy dne Čs. lidové armády přijal president republiky absolventy našich i zahraničních vysokých vojenských škol. Setkání byli přítomni vedoucí představitelé státu a strany a velitelského sboru ČLA.

Vzhledem k vyslovenému požadavku většiny příslušníků armády byl svátek oslaven intenzivní prací ve prospěch republiky a normalizace poměrů. Pietní vzpomínkové akty proběhly na památných bojištích a na hřbitovech.

Tisk, rozhlas, televize - celkové tendence

Na předsednictvu vlády se uskutečnila porada vedoucích redaktorů s vedoucími pracovníky Úřadu pro tisk a informace za účasti předsedy Vládního výboru prof. dr. Colotky. Během porady se dostavil předseda vlády, který pohovořil s novináři o jejich další práci.

V souvislosti se zastavením nedělního vydání novin se rozšířila vydání sobotní a krajské denníky v českých zemích oznámily, že toto rozšíření využijí především k informování svých čtenářů o problematice krajů.

Denní přehledy Úřadu pro tisk a informace přinášejí výtahy ze zpráv, výčet publicistických relací televize a nezjišťují skutečnosti, které by byly v rozporu s usneseními a ujednáními, které se hromadné sdělovací prostředky zavázaly respektovat.

Činnost vlády, rezortů, ČNR, SNR a ost.

Vláda na své poslední schůzi projednávala otázky související s další normalizací poměrů ve veřejném životě. Vyslechla informaci o posledním jednání stranické delegace v Moskvě a o úkolech, která z tohoto setkání pro vládu vyplývají.

Obě Národní rady projednaly nejprve na společné schůzi předse nictev a pak v plenárních zasedáních návrh zákona o federativním uspořádání státu a jejich předsedové jej předali předsedovi NS.

Na tiskové konferenci, která se uskutečnila v předsednictvu vlády, informovali odborní pracovníci - členové vládní komise zástupce tisku o průběhu jednání o federativním uspořádání a o současném stavu návrhů a alternativ.

Prof. Laco uvedl, že nedořešené zůstaly prakticky dvě otázky, mimo několika hezvážných nesouladů názorů na formulace atd., a to zřízení a kompetence druhé komory - sněmovny národů a otázka, zda změny, zřizování a rušení resortů a jiných ústředních úřadů, se mají uskutečňovat ústavními zákony. Vysvětlil stanoviska obou národních zákonodárných sborů a uvedl, že problémy vyřeší Národní shromáždění.

Doc. Peška rozvedl příslušná ustanovení návrhu, týkající se zřízení a činnosti Ústavního soudu. Zdůraznil důležitost této instituce, jejímž úkolem je zabezpečovat dodržování právního řádu v politickém dění a to jak řešením kompetenčních a jiných sporů mezi vrcholnými orgány, tak zabezpečením ústavou zaručených práv občanů. Uvedl, že základním předpokladem úspěšné činnosti je plná suverenita státu, plná demokracie veřejného a státního života a plná nezávislost členů Ústavního soudu. Dalším předpokladem zajištění dodržování základních právních norem je také jejich jasná formulace a v tomto bodě poukázal na skutečnost, že v návrhu ústavního zákona, zvláště v ustanoveních ekonomických, jsou pasáže, které připouštění víc jak jednu interpretaci.

Národní výbor hlavního města Prahy byl pořadatelem konference exekutivy Světové federace sdružených měst a hostitelem reprezentantů asi padesáti správ měst z řady evropských, afrických a jiných států. Konference tohoto sdružení, které úzce spolupracuje s OSN a UNESCO, byla významnou mezinárodní politickou událostí. Vedoucí činitelé konference byli přijati prezidentem republiky a předsedou NS. Závěrečné komuniké vyznělo v důslednou podporu světového míru, řešení všech sporů právní cestou a jednáním, nikoliv použitím mocenských prostředků. Při této

slavnostní příležitosti byl formou podpisu zakládací listiny ustaven Svaz českých, moravských a slezských měst a obcí. Členství ve Svazu přijalo při této první příležitosti 51 měst a obcí, ve kterých žije úhrnem přes tři milióny čs. občanů. Stanovy Svazu blíže specifikují podmínky spolupráce při ochraně zájmů těchto územních svazků a posilování jejich politického a kulturního postavení.

Národnímu shromáždění byl předložen návrh zásad zákona o městě Brně, směřující k tomu, aby byla uvedena do souladu působnost národních výborů na území města Brna s jeho společenskou funkcí a významem. První ustanovení určuje, že v rámci územní organizace státu tvoří město Brno samostatnou územní jednotku a není součástí žádného územního útvaru. Důvodová zpráva k návrhu změny postavení a působnosti města Brna podrobně vychází z historických, společenských a ekonomických skutečností, které vyžadují toto zvláštní postavení.

Pobyt cizích vojsk.

17 velitelů sovětských vojsk pořádalo na OV KSČ Kladno o uskutečnění besedy s členy předsednictva. Navrhli setkání s rolníky, dělníky a mládeží. K stanovení termínů na schůzi nedošlo, věc bude dále projednávána.

Příslušníci sovětských jednotek se zúčastnili záchranných prací při katastrofě dopravního letadla ČSA u Plíe blízko Prahy. Jeden voják byl při nich vážně zraněn.

Cizí působení na čs. obyvatelstvo

Množí se protesty podnikových kolektivů, národních výborů, organizací atd. proti nepravdivému informování tisku a rozhlasu pěti zemí Varšavské smlouvy o poměrech a událostech

u nás. Město Blatná poslalo protest sovětskému velvyslanectví proti nepravdivé zprávě TASSu a moskevské Pravdy o navezování kontaktů se sovětskými vojáky z iniciativy tamních občanů. Bylo zdůrazněno, že ve městě a okolí žádné jednotky nejsou.

Kolektiv pracovníků n.p. České Loděnice Praha protestuje proti novinářským zprávám a úvahám šířícím nepravdy a pomluvy a směřujícím proti národní jednotě. Vyzývá dopisovatele, aby navštěvovali závody a hovořili s pracujícími a psali to, co jim tito říkají.

Ve velmi špatném překladu se rozšiřují brožurky a publikace z polských pramenů, jako projev předsedy polské vlády k 29. výročí útoku na Polsko, publikace o jugoslávské ekonomické reformě v praxi, výběr materiálů "na obranu socialismu" atd. Tyto publikace jsou psány v duchu již dříve rozšiřovaných tisků okupačních vojsk.

Ústav pro mezinárodní politiku a ekonomii uvedl na pravou míru nepravdivé informace listu Neues Deutschland o práci ústavu a nesprávné závěry o jeho domnělé spolupráci s imperialismem.

Čs. občané za hranicemi

Ve Vídni bylo podáno více než 4000 žádostí o víza do Kanady a 1050 jich bylo již uděleno. Bylo to oznámeno v pátek večer v Montrealu.

Počet čs. uprchlíků ve Švýcarsku odhadují spolkové úřady na 6500, přičemž jich denně přibývá asi 50. Švýcarská velvyslanectví a pohraniční úřady vydaly celkem 9200 víz, z toho 3124 ženám a 1477 dětem od 15 let. O azyl ve Švýcarsku požádalo dosud 950 Čechů a Slováků.

Prorektor Karlovy university prof. Goldstücker byl jmenován na jeden rok profesorem srovnávací literatury na universitě v Sussexu v jižní Anglii. Profesor Goldstücker se rozhodl k jednoročnímu pobytu v Británii ještě před 21. srpnem a po uplynutí se hodlá vrátit do Československa.

Pět čs. techniků v Indii s rodinami požádalo o azyl v Kanadě. Čs. technici pracovali na stavbě strojírenského závodu ve státě Bihar.

Archiv Poslanecké sněmovny©

II. Ekonomicko-společenské otázky

Vláda, České národní rada a Slovenská národní rada

Ve středu, dne 2. října se sešla na Nové radnici v Brně předsednictva České a Slovenské národní rady. Na pořadu společné schůze byly otázky upravy státoprávních vztahů českého a slovenského národa a donoda o společném postupu při projednávání návrhu ústavního zákona o čs. federaci na plenárních zasedáních obou rad.

11. října se v Praze sešla organizační komise České národní rady, aby projednala návrh na uspořádání federálních výkonných orgánů. Návrh, který má být v nejbližší době předmětem jednání vlády, předkládá vládní odborná komise pro přípravu řešení ekonomických problémů souvisejících s novým státoprávním uspořádáním republiky.

Po třech měsících činnosti novořili 9. října o představách další činnosti České národní rady předsavitelé ČNR v čele se s. dr. Č. Císařem s novináři.

Výroba průmyslová, stavebnictví, živočišná a rostlinná, výkup, zahraniční obchod, vklady a oběživo.

Delší časový odstup již dovoluje zevrubnější zhodnocení důsledků srpnových událostí na československou ekonomiku. Podle informací Státního statistického úřadu představují ztráty na průmyslové výrobě cca 27 mil. hodin (tj. cca 3,2 mil. směn), což představuje přibližně dvoudenní produkci. Největší část tohoto výpadku výroby je soustředěna v podnicích ministerstva těžkého průmyslu, kde představuje úbytek produkce hodnotu cca 1 miliardu Kčs.

- 2 -
Archiv Poslanecké sněmovny©

Index průmyslové výroby proti stejnému období roku 1967:

	leden- červenec	srpen	leden - srpen
Hornictví	106,7	94,9	105,1
Ú S E	110,2	102,2	109,3
Těžký průmysl	106,-	91,9	104,3
Chemie	107,5	103,2	106,9
Stavebnictví	107,1	96,-	105,6
Spotřební prům.	103,-	95,1	101,9
Zeměd. a výživa	104,7	99,7	104,1
C e l k e m	105,7	95,9	104,5

Většinu výpadku v průmyslové výrobě tvoří výrobky určené pro výrobní spotřebu.

Ve vývoji zaměstnanosti došlo v ústředně řízeném průmyslu v srpnu t.r. k mírnému zpomalení tempa (0,9 %) proti vývoji za předchozí měsíce (1,1 %). Mimořádné události tedy vývoj zaměstnanosti nijak významněji neovlivnily.

Podstatněji byl srpnovými událostmi ovlivněn vývoj produktivity práce, čímž došlo k narušení vztahu tohoto ukazatele k průměrným výdělkům. Tempo růstu produktivity práce za leden až červenec činilo 4,6 % a za leden až srpen již pouze 3,4 %.

Samotný mzdový vývoj nebyl srpnovými událostmi nijak podstatně ovlivněn. Růst průměrných výdělků za leden až červenec činil 4,4 %, za samotný srpen 2,4 %, takže za leden až srpen 4,2 %.

Pokud jde o oblast dodavatelsko odběratelských vztahů byl tento úsek srpnovými událostmi značně narušen. Za srpen činil index odbytu proti stejnému období loňského roku pouze 96,8 % a výpadek v porovnání s normálním vývojem činil cca 2350 mil. Kčs. Za srpen byl zaznamenán pokles dodávek pro vývoz proti stejnému období roku 1967 do kapitalistických států 259 mil. a do socialistických zemí 566 mil. Kčs.

Vývoj investiční výstavby za první pololetí 1968 vykazoval v provedených pracích a dodávkách index 109,3 a v základních prostředcích uvedených do provozu 128,3 proti prvnímu pololetí 1967. Mimořádné události však narušily plynulost stavebních i strojních dodávek a pracovní režimy na stavbách.

Značné narušení plynulosti stavební výroby v srpnu bude mít za následek, že stavební výroba nebude konsolidována do konce roku 1968 a předpokládá se, že v asi 13 % kapacit dojde k normalizaci až počátkem příštího roku. Zatímco index produktivity práce proti roku 1967 činil za období leden až červenec 102,-, činil index za samotný srpen pouhých 81,6.

V prvním pololetí 1968 bylo v resortu ministerstva stavebnictví dokončeno v průměru za měsíc 3349 bytů a v červenci a srpnu pouze 2455 bytových jednotek. Na září až prosinec zbývá průměrný měsíční úkol 7231 bytů a nezdá se pravděpodobné, že by mohl být splněn.

V srpnu byl v resortu stavebnictví vytvořen nižší hrubý důchod než ve stejném měsíci předchozího roku o 205 mil. Kčs a nižší čistý zisk o 310 mil. Kčs.

Ve stavebnictví zůstává nadále problémem cihlářská výroba, nedostatek pálených zdících materiálů, pálené střešní krytiny, drenážních trubek a nedostatek cementu negativně ovlivňuje i obor prefabrikace. Nízká úroveň výroby osinkocementových tlakových i odpadních trub, nedostatek osinku, v keramice šamotové a dinasové tvarovky, v kamenoprůmyslu těžební kamenivo a dlažební materiál.

V zemědělské výrobě lze předpokládat velmi příznivé výsledky; ve výrobě zrnin bude dosaženo v poválečném období nejvyšších výsledků.

Hektarové výnosy	1967	odhad 1968
Pšenice	27,1	31,3
Žito	21,6	22,5
Ječmen	27,3	29,4
Oves	22,3	21,4
Brambory	148,3	158,8
Cukrovka	376,1	356,8

U pšenice a ječmene bylo docíleno dosud nejvyšších průměrných výnosů v historii československého zemědělství.

Přesto však nákup rostlinných výrobků neprobíhal uspokojivě. Na úkor plánovaného nákupu je v obilovinách často dáváno přednost v zajištění krmivových fondů.

Podle informací ministerstva zemědělství letošní rok potvrdil, že obilní problém v ČSSR je možné vyřešit vlastními silami. Letos se v republice urodilo o 700 tis. tun zrnin více, než v loňském roce, ale vlivem nepříznivých okolností, mezi nimi i povětrnostních, se nepodařilo sklidit obilí bez ztrát. Letošní úrodu nelze označit za náhodnou; podařilo se vybrat a zajistit vhodné výnosné odrůdy a zvládnout i v praxi jejich požadavky na speciální agrotechniku. Nejbolestivější jsou ztráty, které vznikají nedostatkem vhodných skladových prostor. Původní koncepce zaměřená na budování nákladných centrálních skladů se ukázala jako nevhodná.

V ČSSR se načesalo při letošní sklizni chmele 16 145 731 věrtelů, což je o 2 671 093 více, než loňského roku. Hektarový výnos dosáhl asi 18,6 celních centů, proti loňským 16,1. Česací stroje sklidily úrodu z 47,2 % plochy chmelnic.

Podle zjištění Koospolu je čs. chmel z letošní sklizně o do obsahu pivovarských hodnot podstatně lepší než v předcházejících letech. Počet odběratelů stále stoupá, což svědčí o rostoucím zájmu o čs. chmel. V poslední době obdržel např. Koospol významné zakázky od firem z Japonska. K největším odběratelům patří Belgie, Rakousko, NSR, Japonsko, Itálie, Švýcarsko a Francie.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Vážnou situaci ve sklizni brambor možno po prošetření všech možností řešit podle výsledků jednání vlády jen pomocí školních brigád žáků a učňů škol II. cyklu. Výpomoc žáků nemá trvat déle než 1 vyučovací týden a má skončit nejpozději do 19. října.

V živočišné výrobě se prolínaly v r. 1968 dvě protichůdné tendence. Na jedné straně pokrčoval pokles stavů všech druhů zvířat a na druhé straně se zvyšovala užitkovost. Růst užitkovosti a rychlejší obrát stáda neuhradil zcela výpadek produkce, vyvolaný poklesem stavů, což bude nepříznivě ovlivňovat výrobu v příštích letech.

Státímco sklizeň okopanin a orba probíhají zhruba na úrovni minulého roku, zaostává setí ozimých obilovin, kde došlo k narušení agrotechnických lhůt. K 28. 9. bylo z uvažovaných ploch osevu zaseto 83 % ječmene, 48 % ozimých směsek, 29 % žita a 17 % ozimé pšenice.

Škody z mimořádné situace na státních statcích se odhadují na částku cca 130 mil. Kčs.

V oblasti zahraničního obchodu, která byla v srpnových dnech mimořádně postižena, dochází rovněž k postupné normalizaci. Je zaznamenávána zvýšená činnost v mezistátních obchodních jednáních a v účasti našich společností na různých zahraničních výstavních akcích.

Československo v hodnotě 8,5 mil. rublů nad závazky platného mezivládního protokolu na rok 1968 dodá ještě letos do Československa MLR. Jde především o stavební materiál, 100 tis. tun cementu, asfalt, vepřové maso, konzervy, masné výrobky, 200 tis. párů kožené obuvy, pleteného svrchního ošacení, kovový nábytek, chladničky, autožárovky, pneumatiky apod.

Výsledkem jednání čs. obchodní delegace, která se vrátila z Bulharska, je, že ještě v letošním roce dovezeme navíc z této země zboží v hodnotě 2,2 mil. rublů. Jde především o stavební materiál, cihly, tašky, obkladačky, cement, dále zinek, kadmiun, pneumatiky atd.

V minulých dnech přiletěli do Prahy odborníci z Jugoslávie, kteří zde projednávali technické podmínky pro stavbu 30 tis. bytových jednotek, které postaví u nás jugoslávské podniky do roku 1975. S 22 tisíci bytoven je počítáno pro Prahu a zbytek pro Bratislavu a Brno.

7. října se vrátila z obchodního jednání v NDR zpět do Prahy naše delegace, která jednala o zvýšení dodávek německého zboží do Československa v letošním roce. Podle podepsaného protokolu se počítá ještě letos navíc s importem zboží zhruba v hodnotě 25 mil. rublů. Bude to především 2 tis. osobních aut Wartburg a Trabant, dále podlahová kritina, nábytek, vepřové maso, textil atd.

Čs. odborníci pokračovali minulý týden v jednání se zástupci předních světových automobilek o možnosti spolupráce při řešení rozvoje výroby osobních vozů v ČSSR. Byli přijati presidenty firem Fiat, Alfa-Romeo a Renault. Delegace rovněž jednala s vedoucími pracovníky firmy Citroen.

Ve Vídni bylo 8. října zánájeno jednání o protokolu ke dlouhodobé dohodě o výměně zboží mezi ČSSR a Rakouskem na rok 1969. Rakousko je na 4. místě v objemu čs. zahraničního obchodu s vyspělými kapitalistickými zeměmi.

Ve čtvrtek, 3. října otevřel své brány 55. pařížský autosalon. Zastupitelství Škodovky - francouzská firma Poch - připravuje řadu akcí, které mají popularizovat naše výrobky ve Francii. Bude to jednak propagační jízda vyhlídkovou lodí po Seině s recepcí, dále ukázka jízdy čs. veteránů - vozů Laurin-Klement typ CC2 z roku 1908 a hasičského vozu Škoda z r. 1913.

V Praze byla otevřena největší výstava Japonské techniky, jakou kdy Japonsko uspořádalo v zahraničí. Pořádá ji polostátní japonský podnik pro podporu zahraničního obchodu JETRO s reklamní agenturou Made in (publicity) ve spolupráci s ministerstvem techniky.

Čs. vědeckotechnická společnost uspořádá u příležitosti 50. výročí vzniku republiky v listopadu v Ústí nad Labem oslavy 50 let úspěchů chemie v Československu. Hlavním posláním výstavy bude ukázat úspěchy čs. chemie a jejího velkého přínosu pro národní hospodářství.

Státní banka oznámila, že stav bankovek, státovek mincí v oběhu 30. září činil 16 389 mil. Kčs. Proti stavu k 31. srpnu se zvýšil o 154 mil. Kčs. Zvýšení stavu oběživa v září, k němuž dochází každoročně, je letos o 375 mil. Kčs nižší, než v září minulého roku. Mimořádný růst oběživa, ke kterému došlo v srpnu, se tím snížil; přesto je ještě zvýšení oběživa od počátku roku do konce září o 810 mil. Kčs vyšší, než za stejnou dobu minulého roku. Zvýšení oběživa souvisí s tím, že po mimořádných událostech v srpnu trvá zvýšená poptávka po některých druzích průmyslového zboží a obyvatelstvo si na nákupy doplňuje hotovosti výběry vkladů. Mimořádně zvýšená poptávka po těchto druzích zboží nemůže být ihned uspokojena. Část hotovostí v rukou obyvatelstva proto není ihned realizována a zvyšuje tak přechodně stav oběživa.

V prvním zářijovém týdnu činily výběry z vkladů obyvatelstva v Praze 76 778 tis., ve třetím týdnu to bylo 52 295 tis. Kčs a v posledním, kdy zájem o peníze bývá obvykle největší, jen 38 382 tis. Kčs. Při tom v září převedla Státní spořitelna za své vkladatele téměř 300 mil. na zaplacení aut dodaných Mototechnou. Opačná situace byla v ukládání úspor. První týden přinesl do úřadoven spořitelny v Praze 32 mil. Kčs, ale ve třetím týdnu bylo uloženo již 52 519 tis. Kčs. Podle záznamů na vkladových účtech lze soudit, že se začínají vracet peníze, které byly po srpnových událostech vybrány na skutečnou potřebu vkladatelů.

Státní banka vydala v minulých dnech zprávu, podle níž se žádné padělky čs. peněz v oběhu nevyskytují. Rozdíl v tiskovém obrazci 100 Kčs bankovek série 7 o 2 mm je důsledkem nové technologie tisku na suchý papír.

Na Penu republiky bylo k 9. říjnu cca 230 mil. Kčs. K témuž datu přijaly pobočky Státní banky a Státní spořitelny přes 9000 předmětů o celkové hrubé váze zlata 74 023 gramů.

Zásobování a péče o obyvatelstvo

I když situace v zásobování obyvatelstva je prakticky normalizována, projevují se v některých sortimentech zboží nadále nedostatky. Jde především o vepřové maso, některé druhy textilu a konfekce, vybrané druhy elektrospotřebičů, stavební materiál apod. Přes tyto dílčí nedostatky je uskutečňována řada opatření k zlepšení situace v zásobování obyvatelstva.

Mladoboleslavská automobilka chce dodržet letošní plán dodávek na vnitřní trh - 53 000 vozů. Pro čtvrté čtvrtletí zbývá dodat ještě asi 19 tis. vozů. Dovoz ze zahraničí je až na dílčí dodávky vozů Ford Cortina splněn. Na brněnském veletrhu se podařilo zajistit dodatečnou dodávku vozů Wartburg a Trabant.

Polovina výrobního dluhu téměř 2000 automobilů, kterým zatížily konto mladoboleslavské automobilky srpnové události, je zlikvidována. Postarala se o to řada mimořádných zářijových i říjnových sobotních směn.

V Kolíně na Zálabí byl v těchto dnech zahájen zkušební provoz v nově vybudovaném závodě na výrobu sušeného mléka, jehož technologické zařízení dodala dánská firma PAASCH a SILKEBORG. 40 pracovníků tohoto závodu přemění denně za nepřetržitého provozu 200 tisíc litrů mléka na sušené mléko plnotučné či odstředěné a na krmné speciality Biosan a Lakto-san.

V našem největším obchodním domě, v Bílé labuti, se konají již po šesté Trhy výrobních družstev. Letos se jich účastní 70 družstev z celé republiky.

V Praze ve Vodičkově ulici se provádí přestavba staré potravinářské prodejny na reprezentační prodejnu norských rybích specialit značky Frionor, která bude zajímavým protějškem nově otevřené prodejny Paris-Praha.

Vládní komise pro výstavnictví schválila uskutečnění v pořadí již čtvrtého ročníku celostátní gastronomické výstavy Ex-Plzeň 69. Přihlásili se rovněž první vystavovatelé, m.j. agentura Made in (publicity), jejímž prostřednictvím se výstavy zúčastní zahraniční firmy.

Srpnové události postihly velmi citelně turistický ruch. Nyní se již situace normalizuje a cestovní kanceláře obnovily především cesty našich občanů do zahraničí. Zájezdový program pro letošní rok - i když s určitými změnami - bude dodržen. Čedok jednal o obnově turistických styků s partnery v Bulharsku, Polsku, Maďarsku a také se sovětským Inturistem. Tyto kanceláře pošlou k nám do konce roku výpravy, jak to předpokládaly již dříve uzavřené dohody. V současné době se rovněž jedná s cestovní kanceláří NDR.

Postupně se normalizuje situace i na hraničních přechodech. Podle informací z pasové kontroly na ministerstvu vnitra se uvádí, že občané mohou s platnými pasy a s příslušnými vizovými náležitostmi cestovat kamkoliv. Uvlnily se dokonce pohraniční oblasti v NDR, kam na čas nesměli naši občané cestovat. Rovněž turisté ze zahraničí k nám mohou cestovat bez podstatného omezení. Nedávají se však již západním turistům víza přímo na hranicích. Vybavení musejí být našim zastupitelským úřadem.

Do ČSSR začínají opět příjíždět mladí turisté - hosté CKM. Ke dvěma skupinám mladých z NSR přibyla v posledních dnech další rovněž z NSR. V říjnu je očekáváno celkem 33 mlá-

Archiv Poslanecké sněmovny©

dežnických skupin z NSR. Z dalších zemí začnou skupiny přijíždět v polovině října. Během tohoto měsíce se obnoví i příjezdy mladých lidí z SSSR a dalších socialistických zemí.

Jako jedna z prvních zahraničních výstav letošního podzimu byla 3. října otevřena ve středisku technické literatury v Praze expozice "Odborná kniha z Norska".

Ve čtvrtek dne 3. října odjel balet Národního divadla na umělecké turné do Francie, Lucemburska a NSR.

Českoslovenští historikové umění, sdružení v ČSAV a ve vědeckých ústavech, se v současné době starají především o to, aby byl přesně zjištěn stav uměleckých a historických památek. Žádají prostřednictvím příslušných úřadů velitele vojsk Varšavské smlouvy, aby jim umožnili prohlédnout a fotografovat objekty památkové péče, které jsou jednotkami těchto vojsk obsazeny. Historikové se obracejí na národní výbory se žádostí, aby vytvářely památkové komise a aby aktivizovaly komise dosavadní.

Klub sólistů Národního divadla v Praze uspořádá v neděli 20. 10. matiné, na němž se budou podílet členové Národního divadla. Výtěžek z této mimořádné akce bude věnován Fondu republiky.

Přijetím oficiální delegace ČSSR na antverpské radnici a slavnostním představením Suchoňovy opery Krútnava v Královské opeře byly 11. října zahájeny Dny československé kultury v Belgii.

Vedení ministerstva školství projednávalo 7. října postup v uskutečňování kvalitativních úprav studia středních odborných pracovníků. Je připravována nová nomenklatura skupin a oborů studia, podle níž bylo již od počátku tohoto školního roku určeno 11 oborů studia.

Výprava osmi studentů a absolventů pražských vysokých škol, nazvaná expedice Lambaréné, se stala dokumentem humanismu 20. století. Tak to vyjádřil 2. října v úvodu tiskové besedy rektor University Karlovy, který osobně nad ní převzal záštitu. I když nebylo expedici gabunskou vládou povoleno navštívit konečný cíl, nemocnici v Lambaréné, podařilo se jí v pořádku zásilku léků předat.

Doprava a spoje, telekomunikační objekty

Jednotky železničního vojenského učiliště z Valašského Meziříčí předaly poslední střežený úsek trati z Olomouce do Čierné n. Tisou orgánům stráže železnic. Posluchači této specializované vojenské školy zajišťovali od začátku září po celé trase bezpečnost dopravy. Tato skutečnost je dalším krokem k úplné normalizaci poměrů.

V rámci podzimní kampaně uzavřel provozní oddíl ČSD v Ústí n. Labem dohody s 97 největšími průmyslovými podniky na severu Čech o zlepšení rytmičnosti nakládky a vykládky železničních vagonů. Během této kampaně mají severočestí železničáři přepravit téměř 300 tisíc tun řepy, řepných řízků, surového cukru a melasy a 2476 vagonů brambor. Ve všech sídlech ONV a KNV byly ustaveny kampaňové bramborové štáby. Tvoří je náčelníci vykládacích železničních stanic, zástupci n.p. Zeleniny a ČSAD, kteří budou dbát na rychlou vykládku vagonů a plynulý provoz rozvozu brambor.

Na stavbě dálnice Praha - Mirošovice a odbočky na Benešov pracují již některé moderní stroje dovezené z ciziny nebo naší výroby. První je zahraniční komplexní strojní soustava pro bezbočnicové betonáže vozovky a podkladních vrstev, která je s úspěchem používána ve Francii, Belgii aj. Betonářské centrum vyrobí až 240 kubických metrů směsi za hodinu. Nejdůležitější je finišer, který klade vozovku na plnou šíři 13,5 metru. Odborníci tvrdí, že tato sestava umožní dokončit demě až 600 metrů vozovky.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Rozhodnutím generálního ředitele Čs. aerolinií byla od 1. října zřízena oblast ČSA Slovensko. S činností začne od 1. ledna příštího roku. Oblast bude samostatným závodem v rámci aerolinií. V nejbližší době se předpokládá letecké spojení s Moskvou a později i s dalšími místy v zahraničí.

Podle informací vedení Ústřední správy spojů ze 4. října je slyšitelnost programu vnitrostátního vysílání rozhlasu zajištěna prakticky po celém našem území v rozsahu, jako tomu bylo před 20. srpnem. Podobně fungují také televizní přenosové cesty a vysílače. Dosud je omezena mezinárodní výměna televizních programů jak z důvodů technických, tak i organizačních. Toto omezení je se zeměmi Intervize i Eurovize, zejména ve směru na NDR. Po technické stránce je normální stav spojení s Polskem a NDR, spojení s Maďarskem pro značné poškození na retranslační stanici Kamzík se dosud nepodařilo obnovit. Napojení na Eurovizi je možné jen ve směru z Vídně do Bratislavy přes NSR. Nová radioreléová trasa Praha - Frankfurt n. Mohanem - pro přenos televizního signálu i telefonních hovorů - začíná asi v listopadu, protože byla poškozena některá zařízení na televizní věži Krašov. Také okruhy pro přenos rozhlasu a televize z olympijských her povedou oklikou přes Vídeň a Frankfurt.

Spojaři chtějí pokračovat v další modernizaci rozhlasové a televizní sítě a v přípravě výstavby zařízení pro druhý televizní program. Potíže jsou hlavně s nedostatkem stavebních kapacit.

III. Mezinárodní přehled.

1. Tisk socialistických zemí o ČSSR

V období kolem 9. října se v tisku SSSR objevoval větší počet článků, které se zabývaly méně všeobecnou analýzou politické situace u nás a za to tím více jednotlivými stránkami normalizace. V Pravdě byl zveřejněn přehled hlasů buržoazního tisku o vývoji v ČSSR, zejména o jednání delegace ÚV KSČ v Moskvě. V sovětském tisku je v této souvislosti zejména zdůrazňována tendence, která posuzuje další vývoj v ČSSR velmi pesimisticky.

V témž listě je citováno stanovisko ÚV Syrské komunistické strany Ch. Bagdáže, který se staví ze způsob řešení přijatých pěti státy Varšavské smlouvy.

Sovětskaja Rossija se zabývá otázkami spolupráce socialistických zemí, především výhodností spolupráce ČSSR se Sovětským svazem. V článku tomuto tématu věnovaném se argumentuje jednak statistickými údaji a jednak výňatky z prohlášení předsedy vlády ČSSR O. Černíka a ministra zahraničního obchodu V. Valeše.

Komsomolská Pravda se zabývá postavou Ladislava Mňačka, kterého označuje za zrádce.

Krásnaja Zvezda přináší reportáže, které se zabývají životem jednotek Varšavské smlouvy v Československu.

V tisku NDR se ve středu 9. října objevilo více materiálů, zabývajících se československou problematikou, než v předchozích dnech. Jejich obsah naznačuje poněkud konstruktivnější přístup k posuzování vývoje u nás, nejsou zde přímé útoky proti jednotlivcům ani příliš odsuzující kritika naší vnitřní politiky.

Neues Deutschland se zabývá zasedáním předsednictva ÚV KSS, komentuje schůzku vlády, konferenci šéfredaktorů s vedoucími pracovníky Úřadu pro tisk a informace a výzvu

sekretariátu BOF pracujícím celého světa. Ve všech člancích, které se touto problematikou zabývají, chybí komentář.

Varšavský tisk se zabývá ohlasy projevu W. Gomulky, v němž byla o stěžejních otázkách současného politického života i hospodářského života doporučována otevřená diskuse s KSČ. W. Gomulka přímo uvádí, že je "účelné a nutné přistoupit k otevřené a přátelské diskusi s československými soudruhy. Vedení polské strany je připraveno začít tuto diskusi na stránkách ústředních tiskových orgánů KSČ i PSDS." Gomulka zdůrazňuje, že důvodem k otevření takové diskuse je fakt, že se **vztahy** mezi oběma komunistickými stranami dosud nenormalizovaly a že v názorech na hodnocení posledního vývoje jsou ještě značné rozdíly. Proto je nutno hledat společné formy, které by umožnily normalizaci mezistranických vztahů i vztahů uvnitř Československa. A v této souvislosti doporučuje W. Gomulka, aby byla provedena podrobná analýza polednového vývoje v ČSSR.

W. Gomulka použil k osvětlení úlohy mezinárodního revisionismu příkladu ČSSR. Říká, že dočasný vstup vojsk států Varšavské smlouvy na území ČSSR byl výrazem pomoci dělnické třídy Československa, českým a slovenským komunistům a zahrnul cestu kontrarevolucí. Avšak protisocialistické síly pracují však dále, v současné době, i když používají jiných forem. Gomulka hovořil o této problematice v souvislosti s významem ideologické práce a poukazoval přitom i na nedostatky v této stránce politické činnosti PSDS. Podle jeho názoru je nezbytné neustále posilovat řídicí úlohu strany, zásady demokratického centralismu, jehož součástí je podle Gomulkova pojetí kritika a velmi široce pojatá socialistická demokracie. Diktatura proletariátu nemůže umožňovat činnost odpůrcům socialismu.

Gomulka se v tomto projevu současně vyjádřil velmi kriticky k některým hospodářským nezdravým jevům. Jednou z vážných otázek v polském národním hospodářství je politika plné zaměstnanosti. Gomulka uvádí, že výroba za posledních 8 mě-

Archiv Poslanecké sněmovny©

síců roku 1968 vzrostla téměř o 10 %; tento vzrůst je převážně extenzivní, protože byl dosažen nadměrným růstem zaměstnanosti. Koncem roku bude podle dosud se vyvíjejících tendencí překročen plán zaměstnanosti asi o 50 tis. osob a požadavky na dodatekové pracovní síly neochabují. Také přírůstek produkce je dosahován ze 40 % zvýšenou zaměstnaností a nikoliv růstem produktivity práce. Tím se vyvíjí tlak na mzdové fondy; letošní nominální mzdy vzrostly o 5 %, i když reálná mzda se zvýšila pouze o 1,5 % (především v důsledku růstu cen masa).

Ukazuje se tedy, že při vší tradiční věrnosti principům výstavby socialismu, v níž se neprojevují revizionistické úchytky, naráží polské nospodářství přibližně na tytéž problémy, které se v ČSSR projevovaly od r. 1960 až do přechodu k polednové politické koncepci.

V Bulharsku se v této době staly středem pozornosti na stránkách denního tisku ohlasy projevů T. Živkova v bulharském Lidovém shromáždění. Již v úterý vydala BTA usnesení Lidového shromáždění, v němž se praví m.j.: "Lidové shromáždění konstatuje s uspokojením, že politika intenzivního rozvíjení ekonomiky, urychlování vědecko technického rozvoje a rozšiřování vědeckých forem řízení v elém společenském životě se uskutečňuje důsledně a úspěšně. Lidové shromáždění přikládá veliký význam vzrůstající zahraničně-politické aktivitě vlády Bulharské lidové republiky, která sleduje upevňování míru, přátelství a spolupráce mezi národy. Pevný a neochvějný základ zahraniční politiky Bulharska je spojení přátelství, vzájemná pomoc a jednota se socialistickými zeměmi a především se Sovětským svazem.

Akt, jehož se bulharské jednotky účastnily, je bulharským Lidovým shromážděním považován za výraz prohloubené a zdokonalené spolupráce a upevňování organizace Varšavské smlouvy.

Páteční tisk Maďarské lidové republiky věnuje pozornost zasedání předsednictva ÚV KSČ po návštěvě představitelů v Moskvě. Népszabadság uvádí, že bylo vždy obvyklé podávat ihned po projednání tak zásadní události, jako byla schůzka našich představitelů s představiteli SSSR, podrobnou informaci. A zdá se podivné, že občané nebyli podrobně informováni, v novinách chyběly i obvyklé komentáře, čímž prý byla otevřena možnost pro různé dohady. Zpravodaj tohoto listu se zabývá obsahem usnesení předsednictva ÚV KSČ a komentuje ho jedinou větou - samozřejmě všechno závisí na čínech. Pozornost je také věnována projevu prvního tajemníka KV KSČ Středočeského kraje J. Pillera v Mladé Boleslavi.

Všechny ústřední deníky uveřejnily prohlášení předsedy maďarského parlamentu Kállai, v němž se říká, že jak v Korei, tak v Mongolsku jsou zastávána shodná stanoviska v souvislosti s vojenským zásahem pěti států v Československu.

Politický týdeník Magyaroszág se zabývá analýzou rozdílných názorů v Československu na posuzování vývoje. Říká se tam, že ne každý připustil, že by se vedle pozitivních stránek polednového vývoje vyskytovaly i četné negativní jevy. Jenom část stranických a státních představitelů veřejně vyjádřila, že v uplynulých měsících se objevilo vážné pravicové nebezpečí, ať již na stránkách tisku nebo ve vystoupení vedoucích představitelů různých nově vzniklých organizací i v pouličních vystoupeních. Důležitou součástí - říká se dále v komentáři - sebekritického hodnocení bylo konstatování, že vedení strany, státu udělalo proti rostoucímu nebezpečí příliš málo. Takový rozbor situace byl podle názorů úvodníků přijat jenom velmi malou skupinou vedoucích osobností. Podle názoru autora tohoto článku nebylo v Československu jednotné stanovisko ani v otázce dalšího vývoje národního hospodářství. Jednotné názory byly jenom v tom, že je nutno odstranit zastaralé metody řízení.

Archiv Poslanecké sněmovny©

V článku se dále zmiňuje autor o projevech politických činitelů, které se soustřeďují na národní politickou jednotu a říká, že dosazení národní jednoty je v socialistické zemi vždy radostným a pozitivním projevem; v Československu však bylo prohlašování národní jednoty velmi často kritizováno právě proto, že tato jednotu strhla sebou i cizí elementy; počítají se sem i osoby, skupiny a ideové proudy, které vstoupili do národní jednoty protisovětské a protisocialistické tendence.

Tisk NDR v pátek o Československu mlčel. Jen Neues Deutschland přinesl opět po několika dnech dva články, které se vztahovaly k naší problematice. Nejsou to materiály redakce, ale materiály převzaté, protože redakce Neues Deutschland se jakémukoliv stanovisku k událostem v ČSSR vyhýbá již několik dní. Materiály, které byly otištěny, představuje jednak obsáhlý článek Palmeho Dutta (poučení pro nás všechny) a článek B. Hartmana (Události v ČSSR z marxistického hlediska). Redakce zdůrazňuje, že závěry v otištěných příspěvcích se neshodují vždy a ve všech jednotlivostech s redakčními názory.

Ostatní listy koncem týdne o Československu mlčely.

Na stránkách sovětského tisku (Krasnaja zvezda a Trud) jsou materiály reportážní povahy, v nichž je víceméně zdůrazňován pozitivní pohled na normalizaci v ČSSR. Jedná se většinou o materiály, zachycující život vojenských jednotek. Naproti tomu v Pravdě je věnována velmi rozsáhlá stať činnosti čs. novinářů v NSR. Je zde zmiňován bonnský zpravodaj Čs. rozhlasu V. Fuchs, kterého komentátor V. Michajlov označuje jako přímého zrádce jak vlasti, tak socialismu. Vedle toho se v článku uvádí ještě informace o vstupování čs. novinářů do služeb západoněmeckých redakcí. Jsou uváděni tři redaktori Večerní Prahy a z televize, kteří začali pracovat pro rozhlasovou stanici Deutsche Welle. Dále vstup šéfredaktora čs. listu v německém jazyce Volkszeitung - Šimonka - do redakce týdeníku Stern. Hospodářský pozorova-

Archiv Poslanecké sněmovny©

tel Literárních listů Račislav Selucký začal prý pracovat v týdeníku Die Zeit jako expert pro ekonomické otázky socialistických zemí. V článku je také uváděn jeho plat - 2500 marek měsíčně. Šéfredaktor politického zpravodajství Čs. televize Kamil Winter, který už pracoval v BBC, cestuje po Západní Evropě. Zástupce šéfredaktora Literárních listů Veselý přijel ke svým přátelům do Mnichova. V článku se uvádí, že tímto způsobem pěstují čs. novináři protisovětskou kampaň, vzněcují v ČSSR nacionalismus a nahrazují odmlčené rozhlasové stanice. Mají prý dokonce plán, podle něhož skupina dovolenkářů se má zabývat na Západě neustálým ožíváním usínající protisovětské kampaně.

Zatímco všechny varšavské deníky v pátek otiskují z ČSSR pouze věcné zpravodajství Polské tiskové kanceláře o Československu, snaží se jeden ze zvláštních zpravodajů L. Zareba v listě Standar mlodých odhalit, co je za zdánlivým klidem na ideologické frontě. Podle jeho názoru se na první pohled zdá, že se život u nás vrátil do normálních kolejí. Zmiňuje se o čtvrtední Mladé frontě, která vystoupila na obranu pro Šika a jeho ekonomických koncepcí a domnívá se však, že běžného občana spíše zajímají reálné hospodářské problémy než ekonomická teorie. V článku se tvrdí, že celý aparát ideologické fronty, zejména tisk a další hromadné sdělovací prostředky, používají vlastní taktiku, provádějí vlastní politiku, která není shodná s politickou koncepcí strany a vlády. Tato taktika nespočívá v útocích na moskevské dohody a principy normalizace, ale ani nepomáhá realizaci závazků. Zatímco se volá po rychlé informaci, jsou uveřejňovány oficiální projevy a oficiální prohlášení, ale nic jiného. Autor v tom vidí odpor hromadných sdělovacích prostředků.

Na stránkách polského tisku se rovněž objevuje v rámci ohlasů na oslavy 25. výročí vzniku Polské lidové armády ohlasy projevů W. Gomulky, který zdůraznil, že bez vojska by Polská lidová republika nemohla vzniknout a nemohla by ani zaujímat takové místo ve světové aréně. Zejména proto, že by nemohla přinést takový vklad, jaký přinesla pro upevnění pozice

socialismu. V poslední době vznikla nutnost zdůraznění rozhodné vůle ubránit poměr sil vytvořených po druhé světové válce vysláním polských vojsk do ČSSR.

Gomulka odmítá názor, že Polsko dramatizuje situaci a že prý zdůrazňuje neexistující nebezpečí. Podle Gomolkova názoru žijeme ve světě rozděleném na dva společenské systémy, v němž se odehrává boj především v oblasti ideologie a tento boj zesiluje jak je na příkladě ČSSR zřejmé. A pro vytvoření perspektivy, která by zajišťovala socialismu vítězství musí socialistické státy vládnout větší silou než protivník.

Rumunská Lumea věnovala větší pozornost článku J. Špačka uveřejněném v Rudém právu 5.10. Říká, že článek byl přijat se zvláštním zájmem, pozorovateli i dopisovateli a je považován za důkaz vzrůstající snahy zvýšit úlohu KSČ jako vedoucí politické síly v ČSSR. Na dalších stránkách z č. 42, uvádí Lumea výňatky ze dvou článků věnovaných schůzce v Budapešti: článku z Moskevské Pravdy ze 7.10., a prohlášení E. Berlinguera pro list Unitá. Oba materiály otiskuje bez komentářů.

V posledních dvou dnech se ohlasy československého dění na stránkách socialistického tisku staly opět četnějšími.

Na stránkách sovětského tisku z 12.10. našli jsme místo ohlasy z aktivu 600 československých starých komunistů v Libni. (Je ná se o aktiv Jodasovy skupiny¹ podle prověřené zprávy jich bylo jen 350. Aktivu se zúčastnil jako hlavní řečník A. Kapek a dále na něm vystoupili Famíra a jeden ze tří pozvaných sovětských důstojníků.) V komentáři této události se říká, že toto shromáždění žádalo, aby se strana postavila na rezolutní odpor proti všem, kteří šíří lži o Sovětském svazu a jiných socialistických zemích. Účastníci shromáždění se označují za staré komunisty, kteří stáli u kolébky strany. A žádají sovětský list Pravdu, aby jejich rezoluci žádající veřejné přihlášení se k starému Československo sovětskému přátelství uveřejnila. Podle poznámky ČTK vydal v pátek odpoledne TASS obsáhlou zprávu o 14 částech o schůzi starých komunistů v Libni, v zápětí ji však stornoval.

- 3 -

Archiv Pošlanecké sněmovny©

Jinak se sovětský tisk i nadále věnuje především buržoazní propagandě a komentářům západních agentur, týkajících se událostí v ČSSR.

V polském tisku z 12. října ve zprávě pražských dopisovatelů agentury PAP je komentován článek z Rudého práva z 10. 10., v němž je dokládáno, že československý průmysl dosud není s to vyrábět průmyslová zařízení, která by odpovídala světovým parametrům. Rudé právo z toho vyvozuje, že členské státy RVHP jsou objektivně nuceny dávat přednost zakázkám ze Západu. ČSSR se proto vyvíjí ze všech socialistických států nejpomaleji. Komentátoři PAP (Lewandovski a Kaniewski se domnívají, že tato skepse není oprávněná, protože z každodenní zprávy o technickém i všeobecném rozvoji zřejmě svědčí o opaku. Jako příklad uvádějí zkoušky nového atomového reaktoru v Jaslovských Bohunicích.

V listě Standar Mlodych se uvádí, že Československo očekává plénum ÚV KSČ. V článku je zdůrazňováno, že na tomto plénu, které se má sejít v nejbližší době má být proveden podrobný rozbor minulého období a má být vymezen další postup bez něhož je normalizace v Československu nemyslitelná. Jinak je i nadále věnována pozornost projevu polského ministra obrany Wojciecha Jaruzelského, který věnoval nejvíce místa militaristické politice NSR a událostem u nás. Hovoří se tu o globální strategii západoněmeckého a světového imperialismu, o revanšistických cílech, které měly svoji ozvu k událostem v ČSSR. Uvádí se, známý argument "O turistické invazi" všech možných reakcionářů a diversantů do Československa. A tyto skutečnosti přinutily socialistické země, aby prokázaly bdělost a předvídatost a učinily nezbytné vojensko-politické kroky. Jaruzelský označil akci varšavských vojsk v ČSSR za důkaz správnosti Varšavské dohody.

Stejným způsobem se vyjádřil polský generál Korczinski, náměstek ministra národní obrany, jehož projev byl přetištěn v listu Komsomolskája Pravda. V tomto článku se říká: Na příkladu bratrského Československa jsme se přesvědčili, že metody a síly světové kontrarevoluce i vnitřní československé reakce nelze podceňovat, vystoupení těchto sil (revizionistických a

sionistických bylo namířeno proti živelním zájmům celého socialistického společenství.

Expres Wiesecorny přináší v téže době krátkou informaci o projevu A. Dubčeka, jehož obsah shrnul do čtyř bodů: K moskevským rozhovorům A. Dubček prohlásil, že obě strany uznaly, že proces politické normalizace a stabilizace nebyl ještě ukončen; A. Dubček se široce zabýval činností protisocialistických sil před 21. srpnem, ujistil, že ve shodě se zájmy socialismu bude pokračovat demokratická obroda a označil za přední úkol upevnění vedoucí úlohy KSČ.

2. Ohlasy v tisku kapitalistických zemí

Pařížský tisk podle agentury ČTK věnuje mnoho místa pátečnímu projevu Alexandra Dubčeka v pražské Tesle. Vedle obsáhlých komentářů v L'Humanité, jejichž tón i obsah se snaží co nejpřesněji vystihnout tón i zaměření projevu A. Dubčeka, objevuje se v ostatních pařížských listech např. v International Herald Tribune názor, že první tajemník ÚV KSČ nepřímo přiznal nutnost tichého pochování akčního programu polednového období a jeho nahrazení revidovaným akčním programem. K části projevu, v níž jsou zdůrazňovány kladné prvky pokd-nového vývoje a nutnost vyloučení všech záporných, se v tomto listě poznamenává, že nebylo řečeno, kdo bude rozhodovat o tom, co je kladné a co záporné.

V Belgii se na stránkách denního tisku komentuje československý vývoj po jednání našich představitelů v Moskvě, jako proces zužování prostoru pro každé další jednání. Nejvíce místa pochopitelně věnuje těmto problémům orgán KS Drapeau Rouge. Časopis konstatuje, že intervence přinesla Československu více problémů, než si stačila vyřešit. Normalizace je možná jenom budou-li zahraniční jednotkystaženy a bude-li obnovena úplná svrchovanost v ČSSR při zachování jejich zahraničních závazků. Socialistická demokratizace, která započala v lednu, byla sama o sobě procesem normalizace socialismu, který byl vpředlednovém období zdeformován.

Archiv Poslanecké sněmovny

Týž časopis uveřejňuje rozhovor s delegátem budapeštské schůzky, Jeanem Terfvem. Delegát zdůraznil, že světová konference komunistických stran bude velmi kladným činem, že však bude správné, že byla odložena, protože by za současné situace nepochybně vedla k rozpadu komunistického hnutí. Delegát nesouhlasí s těmi, kteří se snaží o jeho rozštěpení.

Na stránkách časopisu Guardian se opět objevil článek specialisty pro otázky socialistických zemí, Viktora Zorzy, který je ideovou koncepcí, o níž se opírají všechny komentáře západoevropských agentur. Viktor Zorza zdůrazňuje, že se v sovětské politice projevují dva trendy, které spolu zápasí o nadvládu a které ovšem nemohou nadále zůstat ve slepé uličce. Tuto slepou uličku vidí Zorza v nedostatku jakéhokoliv vývoje v Československu a spojuje tento stav s odmítáním československých vedoucích činitelů ustoupit sovětským požadavkům. Zorza vidí řadu příznaků toho, že silná frakce v sovětském vedení se ^{snaží} vnutit Československu moskevský diktát otevřeným násilím. Cituje v této souvislosti prohlášení Pravdy, v němž se říká, že je příliš brzy na to, aby se Sovětský svaz a jeho spojenci dali ukolébat.

Naproti tomu se v časopise Izvestia konstatuje, že se na vývoj Československa možno dívat s rostoucím pocitem důvěry. V. Zorza vidí v tomto rozdílném stanovisku projevy rozdílných kritérií zmíněných obou skupin. Umírněnější skupina se snaží nevstoupit do veřejné diskuse s těmi, kteří zastávají tvrdou linii; argumenty této skupiny však vyslovil maďarský premiér Jenő Fock, který varoval před očekáváním nebo požadováním rychlých a ukázaných výsledků v Československu a předpověděl dlouhý a tvrdý zápas a pomalý pokrok. Vyžaduje trpělivost a podporu těm, kteří chtějí konsolidovat v Československu socialismus. Měl přitom na mysli Dubčekovo a Svobodovo vedení.

Zorza pak uvádí některé projevy sympatií se strana maďarských představitelů vůči vývoji v Československu již před invazí a uvádí tyto tendence do kontrastu se soustavným a zákeřným odstřelováním Prahy s NDR. Považuje toto rozdělení názorů opět za odraz základní kolise v Sovětském svazu. Na čelném místě těch,

kteří požadují tvrdší postup vůči ČSSR stojí podle názoru V. Zorzy E. Brežněv, kdežto umírněnější křídlo je vedeno A. Kosyginem. Zorza vidí rozpolcenost ve vedení KSSS a Sovětského státu především v tom, že až dosud se žádný z vedoucích činitelů otevřeně nepostavil za akci z 21. srpna ani se k ní nijak nevyjádřil.

Viktor Zorza vidí v odmítání velkých západních stran svolat schůzku světového komunistického hnutí v listopadu v Moskvě, snahu podpořit umírněnější křídlo v SSSR. Představitelé západních komunistických stran jsou přesvědčeni, že odeprou-li svoji účast na zasedání, mohou podpořit kvašení myslí v Kremlu. Námitka proti uskutečnění konference byla doplněna i návrhem, který byl dosud uchováván v záloze, návrhem na uspořádání samostatné konference západních komunistických stran, která by odsoudila invazi a ve svých důsledcích izolovala Sovětský svaz od mezinárodního komunistického hnutí. Zorza zdůrazňuje, že komunistické hnutí může v nejhorším případě přežít oddělení levicového tábora světového hnutí, které začalo odpadnutím Číny. Avšak oddělení pravého křídla, které by bylo výsledkem separatistické konference západních komunistických stran by zbavilo okláštný kmen komunistického hnutí důvěry v jedinou opravdu internacionální politickou stranu. Internacionalismus je v komunistické tradici podstatnou stránkou celé ideologie, a představuje raison d'être každé komunistické strany. Kdyby byl komunistický tábor zahrnující Sovětský svaz a jeho čtyři spojence, kteří se účastnili vojenské akce proti ČSSR zbaven možnosti internacionální politiky, stal by se jednoduše společností pro vzájemnou ochranu určenou k tomu, aby zajišťovala současným vedoucím představitelům jejich mocenské postavení.

Podle názoru V. Zorzy vytvořil internacionalismus v komunistickém hnutí ideologickou strukturu na níž bylo vybudováno postavení Sovětského svazu v rámci mezinárodního komunistického hnutí a tím také jeho vedoucích činitelů. Kdyby se sovětští předáci zbavili této internacionalistické základny,

zbavili by se opory své moci.

Proto Viktor Zorza zdůrazňuje, že boj mezi oběma křídly v sovětském vedení je v podstatě bojem internacionalistů (mírnější skupiny) s izolacionisty. Je to dilemma vlastní v té či oné míře každé světové mocnosti, Je to kolise internacionální politiky, prosazované silným mocenským státním aparátem. Sovětský svaz se ocitl před touto kolisí od samého počátku své existence a tento problém se vždy objevil v okamžicích, kdy se Sovětský svaz pracoval k zvratu ve svém vývoji. (Boj Trockého se Stalinem, Stalinův pakt s Hitlerem, Chruščevův spor s Mao Ce -tungem).

Viktor Zorza hodnotí izolacionisty jako konservativce, kteří úporně trvají na tradičních politických koncepcích. Naproti tomu internacionalisté jsou v řadě jak sporných, tak ostatních otázek progresivními. A.Kosygin má podporu těch, kteří si přejí urychlení hospodářských reforem; rád by vynaložil méně peněz na obranu a je proto pro uvolněnější zahraniční politiku. Naproti tomu L.Brežněv se opírá o stranický a vojenský aparát, který se obává politické liberalizace. Tato liberalizace by pochopitelně nastala v tom okamžiku, jakmile by bylo přistoupeno k hospodářským reformám jako v Československu. V zahraniční politice povede Brežněvův izolacionismus k přeměně Sovětského svazu a státu na něj napojených ozbrojený tábor, který bude defenzivně útočný a tedy nebezpečný.

Viktor Zorza ovšem zdůrazňuje, že situace zatím není vyhraněna natolik, aby Sovětský svaz neměl možnost volby mezi oběma tendencemi.

Archiv Poslanecké sněmovny©

V.

R e z o l u c e

V období od 3. do 15. října 1968 došlo Národnímu shromáždění a jeho předsedovi, 234 rezolucí. Od 21. 8. je to již 5124 rezolucí.

Stručný obsah rezolucí z období od 3. do 15. 10. 1968

Všechny rezoluce reagují na současné události. Rezoluce z prvních dnů se vztahují především k politické realitě, k níž došlo po moskevských jednáních. Všechny jsou výrazem jednoznačné jednoty názorů a vůle dosáhnout cílů vytyčených akčním programem KSČ a vlády.

Vláda, Národní shromáždění a vedení KSČ má ve všech vrstvách obyvatel, ve všech orgánech a institucích i v řadách mládeže naprostou podporu a důvěru. Požadavky, názory, připomínky i protesty jsou formulovány uvážlivě s vědomím odpovědnosti za jejich obsah i dosah.

O jejich upřímnosti a opravdovosti nelze pochybovat - jsou pod nimi podpisy mnoha set pracujících ze závodů, vojenských útvarů, škol a vědeckých ústavů, i národních výborů všech stupňů. Vyjadřují nejen velké zklamání nad nedůvěrou Sovětského svazu, ale také ochodlání splnit závazky našich představitelů podle moskevských protokolů. Požadují však také plnění představiteli druhé strany a v té souvislosti některé rezoluce ještě protestují proti nepravdivým a neodpovědným informacím sdělovacími prostředky pěti zemí Varšavské smlouvy. Zejména je žádáno, aby byla zastavena pomlouvačná a nepřátelská kampaň proti našim občanům.

V posledních dnech, kdy byla veřejnost seznámena s jednáními našich představitelů v Moskvě o rozmístění a dočasném pobytu sovětských vojsk na našem území, docházejí rezoluce, které vyjadřují nesouhlas s podpisem této smlouvy a apelují na naše představitele, aby pokračovali v polednové politice.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Rezoluce z posledních dnů reagují na projednávání návrhu zákona o federativním uspořádání státu a zákona o národnostech. Je zajímavé, že většina těchto rezolucí je ze Slovenska. Všechny souhlasí s federací, mnohé rezoluce požadují větší ekonomickou samostatnost národních hospodářských orgánů. Ještě tři rezoluce z Moravy vyslovují zásadní nesouhlas se stanoviskem k dvoudílné federaci a trvají na svém návrhu na trojdílné uspořádání státu.

Připomínky k zákonu o národnostech jsou vesměs velmi kritické a zejména požadují, aby v zákoně bylo přesně vymezeno právo na vzdělání v mateřštině konkrétními stupněmi tohoto vzdělání a omezeno nejvýše na základní vzdělání. Přitom na všech školách s jiným vyučovacím jazykem má být vyučováno češtině nebo slovenštině. Tyto jazyky také mají být pouze jazyky úředními. Rezoluce také nesouhlasí s navrhaným ustanovením, podle něhož má mít každý právo hovořit na úřadech a orgánech v jeho mateřštině. Ukazují na potíže, které by tím vznikly a které by nebylo možno nakonec řešit jinak, než že na každém úřadě by byl tlumočník. Zejména národní výbory jižních oblastí Slovenska, kde žijí občané maďarské národnosti neopak trvají na tom, aby i zde byla slovenština úředním jazykem a aby její znalost musel prokázat každý funkcionář i pracovník národního výboru.

Pouze organizace Czernadoku s návrhem zákona souhlasí. Došly již také dvě rezoluce v maďarském jazyce.

Značná část rezolucí navrhuje, aby veřejně bylo oceněno statečné úsilí našich vedoucích představitelů státu a KSČ v období po lednu 1968 a v době mimořádných událostí v naší republice. Ocenění a uznání patří také celému Národnímu shromáždění za jeho dosavadní práci a neohrožený postoj a plnění jeho úlohy.

Rezoluce žádají, aby Národní shromáždění na svém zasedání u příležitosti 50. výročí vzniku Československa jménem obou našich národů, jménem československého lidu vyznamenalo:

presidenta republiky Ludvíka Svobodu
předsedu NS Josefa Smrkovského
předsedu vlády inž. Oldřicha Černíka
prvního tajemníka ÚV KSČ Alexandra Dubčeka
místopředsedu vlády a prvního tajemníka ÚV KSS
Fr. Gustava Husáka

nejvyšším státním vyznamenáním, a to titulem "Hrdina ČSSR".

Jako dík a nejvyšší poctu prvnímu občanu našeho státu doporučují rezoluce Národnímu shromáždění přijetí ústavního zákona, kterým by prezidentu Ludvíku Svobodovi byla udělena hodnost "Maršál Československé socialistické republiky" a další ústavní zákon "Ludvík Svoboda se zasloužil o Československou socialistickou republiku". V rezolucích jsou i návrhy na vyznamenání manželek našich čelních představitelů.

Zpracovalo oddělení stížností a dopisů KNS.

V Praze dne 15. 10. 1968.